

รายงานการวิจัย

การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

Research and Evaluation of the Master of Arts Program
Integrated local development field of study

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภการ
นางสาวอัญมณี
นายอภิชาติ
นางสาวนิกา

สิริไพศาล
ชุมณี
มหาราชเสนา
สังข์เพือก

หัวหน้าโครงการวิจัย
ผู้ร่วมวิจัย
ผู้ร่วมวิจัย
ผู้ร่วมวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากจากสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ปี 2567

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

รายงานการวิจัย

ประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

Research and Evaluation of the Master of Arts Program

Integrated local development field of study

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภการ	สิริไพศาล	หัวหน้าโครงการวิจัย
นางสาวอัญมณี	ชุมณี	ผู้ร่วมวิจัย
นายอภิชาติ	มหาราชเสนา	ผู้ร่วมวิจัย
นางสาวนิภา	สังข์เผือก	ผู้ร่วมวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากจากสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ปี 2567

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

สรุปผู้บริหาร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยใช้กรอบการประเมิน CIPPI Model ครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ บริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) และผลกระทบ (Impact) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพของหลักสูตร ตลอดจนสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา โดยอาศัยทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพจากอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้ใช้นบัณฑิต ผลการประเมินในภาพรวมสะท้อนว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและคุณภาพในระดับ ดีมาก ในทุกมิติดังนี้

1) ด้านบริบท (Context) หลักสูตรมีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยเฉพาะในด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ และโครงสร้างหลักสูตร อย่างไรก็ตาม ยังควรมีการปรับปรุงรายวิชาและเพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับพลวัตทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน เนื่องจากคณาจารย์มีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชา นักศึกษามีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการศึกษา และสิ่งสนับสนุนทางการเรียนมีความพร้อมทั้งในด้านอาคารเรียน ห้องเรียน สื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) สำหรับด้านกระบวนการ (Process) การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีระบบและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ก่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แต่ยังมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาระบบการสื่อสารและการให้คำปรึกษาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์และการเผยแพร่ผลงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้ก้าวทันกับมาตรฐานสากล

4) ด้านผลผลิต (Product) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตรงตามมาตรฐานคุณวุฒิ ทั้งในด้านคุณธรรม ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ได้รับการยอมรับจากผู้ใช้นบัณฑิตว่าเหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรและสังคม อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสนอให้เสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5) ด้านผลกระทบ (Impact) พบว่า บัณฑิตสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงถึงภาวะผู้นำ ความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีแต่ยังมีความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับศักยภาพให้สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพยังชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวมีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม แต่ควรเพิ่มเติมรายวิชาเลือกที่มีความหลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ และจัดกิจกรรมเสริมทั้งในรูปแบบการฝึกอบรม การสัมมนา และ

การเผยแพร่ผลงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้ สะท้อนว่าการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน นโยบายของชาติ และ ทิศทางของการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีศักยภาพสูง สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของ โลก และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและสังคมไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในด้าน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ตลอดจนเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน การวิจัยเป็นการวิจัยประเมินผล โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model ประกอบกับการอ้างอิงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านบริบท พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ปรัชญา เป้าหมายและความต้องการของสังคมและท้องถิ่นในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีสมัยใหม่
2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านคุณสมบัติของผู้สอนและผู้เรียน โครงสร้างหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะด้านหลักสูตรได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด
3. ด้านกระบวนการ พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับรายวิชา รวมถึงกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นระบบ ตรวจสอบได้ และมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน
4. ด้านผลผลิต พบว่า คุณภาพของบัณฑิตและวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยบัณฑิตมีคุณภาพโดดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และความรับผิดชอบ แต่ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับอื่น
5. ด้านผลกระทบ พบว่า บัณฑิตมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและตอบสนองต่อสังคม แต่การรับนักศึกษาใหม่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ ภาระงานประจำของผู้เรียน และการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและถอดบทเรียนความสำเร็จของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย เพื่อสร้างการรับรู้แก่ผู้สนใจ
3. พัฒนากิจกรรมเสริมและรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นทักษะเชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเสริมจุดอ่อนของบัณฑิต

4. สร้างกลไกสนับสนุนนักศึกษาเพื่อลดปัญหาความล่าช้าในการทำวิทยานิพนธ์ เช่นระบบพี่เลี้ยง (Mentor System) และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเฉพาะด้าน

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, CIPPI Model, การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ, บัณฑิตศึกษา

Abstract

This research had the purpose to evaluate the Master of Arts Program in Integrated Local Development in five educational dimensions, namely: context, inputs, processes, outputs, and impacts. In addition, the objectives of this research were to propose guidelines for curriculum development and improvement to ensure educational quality and align with the needs of today's society. The study utilized the CIPPI Model, in conjunction with reference to the National Qualifications Framework for Higher Education (2009) and the Graduate Curriculum Standards (2015). The informants, contributed in this research, included program instructors, program instructors, graduate students, and graduate applicants. The research instruments included questionnaires and structured interviews used with data analysis included percentages, means, and standard deviations, and qualitative content analysis. The research results revealed:

1. Context: The curriculum is most aligned with the vision, philosophy, goals, and needs of society and the local community. It is also appropriate for the changing circumstances and modern technology.

2. Input: The overall suitability was the highest, with regard to instructor and student qualifications, curriculum structure, materials, equipment, and facilities. The curriculum, in particular, received the highest average score.

3. Process: The curriculum management was found to be highly effective. Student-centered teaching and learning are implemented, developing 21st-century learning skills and providing co-curricular activities aligned with the curriculum. The thesis preparation process is systematic, verifiable, and has a clear timeframe.

4. Output: The quality of graduates and theses is found to be at the highest level. Graduates excel in morality, ethics, knowledge, and responsibility, but their skills in numerical analysis and the use of information technology are lower than at other levels.

5. Impact: Graduates are found to be capable of applying their knowledge to local development and social responsibility. However, new student recruitment has not yet met its targets due to economic constraints, student workloads, and inadequate public relations.

Recommendations from the research results:

1. Research should be conducted to track and extract lessons learned from the graduates' successes for continuous curriculum development.
2. Increase program advertisement in diverse and modern formats to raise awareness among interested parties.
3. Develop supplementary activities and courses that emphasize numerical skills, communication, and information technology aptitude to address graduates' weaknesses.
4. Establish support mechanisms for students to reduce thesis delays, such as mentoring systems and specialized workshops.

Keyword: Curriculum Evaluation, CIPPI Model , Integrated local development, Graduate Studies

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งมาจากความร่วมมือและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ซึ่งมีความสำคัญต่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัย ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีปริยญา ธูปกระจ่าง ดร.สุชาติ ศรียารัตน์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการและชี้แนะทิศทางการวิจัยอันเป็นประโยชน์ยิ่ง

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้ใช้นบัณฑิต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถาม และเข้าร่วมการสนทนากลุ่มด้วยความเต็มใจ อันเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ทั้งนี้ ความร่วมมือและความเสียสละในการให้ข้อมูลของทุกท่าน ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภการ สิริไพศาล

หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร.....	ก
บทคัดย่อ.....	ค
ABSTRAC.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
 บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
 บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
หลักสูตร.....	7
การประเมินหลักสูตร.....	8
รูปแบบการประเมินหลักสูตร.....	17
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
 บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
กลุ่มเป้าหมาย.....	31
เครื่องมือในการวิจัย.....	32
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
 บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ผลการวิเคราะห์.....	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	40
อภิปรายผลการวิจัย.....	41
ข้อเสนอแนะ.....	44
บรรณานุกรม.....	45
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....	47
ภาคผนวก ข ผลการตรวจหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน โดยทั่วไปว่า “หลักสูตร” ถือเป็นหัวใจสำคัญการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาทักษะ และการปลูกฝังคุณลักษณะแก่ผู้เรียน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในระดับประเทศและระดับโลก และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในระดับประเทศและระดับโลก สภาพการณ์ในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ เช่น ด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อทุกภาคส่วน การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับประเทศและระดับโลก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาในระดับชาติได้กำหนดกรอบทิศทางที่ชัดเจน เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 -2580) ซึ่งต่างมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยให้สามารถผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็น “คนดี คนเก่งและมีความสุข” ที่พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษานั้นครอบคลุมทั้งการจัดการเรียนการสอน(ด้านการผลิตบัณฑิต) การสร้างองค์ความรู้(วิจัย) การให้บริการวิชาการแก่สังคม (บริการวิชาการ) และรักษาเอกลักษณ์ของชาติ (การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม) ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นภารกิจสำคัญที่สะท้อนคุณภาพของสถาบัน และเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและประเทศ

ในระดับบัณฑิตศึกษา การผลิตบัณฑิตไม่เพียงแต่เน้นความรู้เชิงทฤษฎี หากต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเชิงบูรณาการ ที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงได้ ตลอดจนมีทักษะการวิจัยและการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและท้องถิ่น การพัฒนาและประเมินหลักสูตรในระดับนี้ จึงต้องอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน อาจารย์ ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา(TQF) พ.ศ. 2558 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนจะต้องเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของสังคม สถาบันต้องมุ่งการพลิกโฉมระบบอุดมศึกษาให้เป็น

ระบบการศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ให้เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งมีความสำคัญมากในการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

จากการกำหนดยุทธศาสตร์ของชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในหกประเด็นของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 -2580) ที่มีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าอย่างเต็มศักยภาพ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อให้เป็นทรัพยากรที่ดีต่อองค์กรและต่อประเทศชาตินั้น คงหนีไม่พ้นเรื่องการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่เป็นแรงงานเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับโลก (อัครริยา นันทศิริพล และ สิ้นชัย เล็กวานิชกุล, 2562) ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ล้วนส่งผลกระทบกับสถาบันอุดมศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ถือเป็นความท้าทายของสถาบันอุดมศึกษาในการสร้างนวัตกรรม ผลิตกำลังคนที่สุดคล้องกับทิศทางการพัฒนาตามกรอบนโยบาย และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ได้เริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 และกำลังจะครบวาระการประเมินคุณภาพรอบ 5 ปี ในปี 2567 การประเมินครั้งนี้จึงมีความจำเป็นเพื่อสะท้อนความสำเร็จและข้อบกพร่องของหลักสูตร เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่สอดคล้องตามตัวบ่งชี้ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Quality for Higher Education :TQF) และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและทันสมัยตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ และเปิดรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2568 ต่อไป ผวนกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อันเนื่องการขับเคลื่อนประเทศการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ.2564 – 2570 มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการบรรลุของยุทธศาสตร์ชาติด้วยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปพัฒนาต่อยอดฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศ สถาบันฯ ต้องสร้างและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเศรษฐกิจ BCG ในทุกระดับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเน้นการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาพัฒนาต่อยอดฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศ ปัจจัยท้าทายที่สำคัญ เช่นกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ล้วนส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการศึกษา การที่หลักสูตรจะสามารถสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อสะท้อนประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากนักศึกษา อาจารย์ ศิษย์เก่าและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานให้มีมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร และที่สำคัญที่สุดคือให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการในครั้งนี้ จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน นโยบายของชาติ และทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีศักยภาพสูง สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในการผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ หมายถึง หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาวิชาการ และสภาสถาบัน และผ่านการพิจารณารับทราบหลักสูตรจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การประเมินนี้เป็นการประเมินหลังจากการใช้หลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินการบริหารหลักสูตรรวมทั้งการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ได้แก่ บริบทของหลักสูตร ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของการใช้หลักสูตร และนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model มีวิธีการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายหลักสูตร ประกอบด้วย ปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และรายวิชาที่เปิดสอน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 โดยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินในประเด็นครอบคลุม งบประมาณ อาคารสถานที่ คุณลักษณะ คุณวุฒิ คุณสมบัติ สื่อวัสดุอุปกรณ์ หนังสือตำรา เอกสารหลักสูตร เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation :P) เป็นการประเมินประเด็นครอบคลุม เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร การกำกับติดตาม การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินประเด็นครอบคลุม เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษา ในด้านความรู้ ความสามารถ การนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ ผลการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558

5. การประเมินด้านผลกระทบของหลักสูตร (Impact Evaluation: I) เป็นการประเมินด้าน ความสามารถในการประยุกต์เพื่อการปฏิบัติงาน การพัฒนาอาชีพ ความเป็นผู้นำสมรรถนะในด้านหลักสูตร และการสอน

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ พัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563) ปีการศึกษา 2563 - 2565

มหาบัณฑิต หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา ท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2555)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 เป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา ท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563)

อาจารย์ประจำหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบ บูรณาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563)

อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 เป็นอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563)

ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง นายจ้าง หัวหน้าส่วนงาน เจ้าของสถานประกอบการ หรือ ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555)

CIPPI Model การประเมินรูปแบบชิปปี้ หมายถึง การประเมินหลักสูตร โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วนด้วยกันคือ 1) การประเมินสาระสำคัญแวดล้อม 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า 3) การประเมินผลกระบวนการ และ 4) การประเมินผลผลิต โดยผลจากการประเมินจะทำให้ทราบคุณค่าของหลักสูตรและช่วยให้สามารถค้นหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น รวมทั้งนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การประเมินหลักสูตร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ไอ โมเดล ร่วมกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 โดยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีวิธีการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **การประเมินด้านบริบทหลักสูตร (Context Evaluation : C)** เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายหลักสูตรกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ประกอบด้วย ปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และรายวิชาที่เปิดสอน ให้มีความเหมาะสม

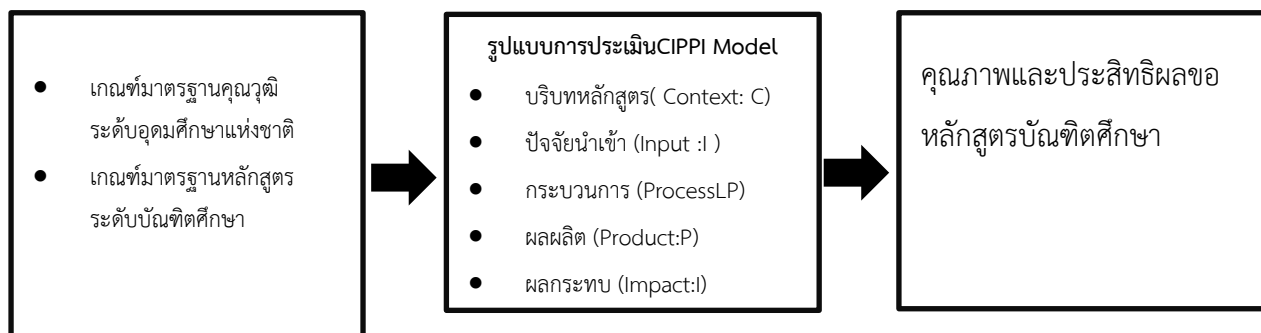
2. **การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)** เป็นการประเมินประเด็นครอบคลุมเกี่ยวกับความพร้อมของอาจารย์ คุณวุฒิ ผลงานของอาจารย์ประจำหลักสูตร พื้นฐานของผู้เรียน อาคารสถานที่ ห้องเรียน สื่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและความเหมาะสมของหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

3. **การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation :P)** เป็นการประเมินเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร การกำกับติดตาม การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา ให้มีความเหมาะสม

4. **การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)** เป็นการประเมินประเด็นครอบคลุมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษา ในด้านความรู้ ความสามารถ การนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ ผลการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้มีความเหมาะสม

5. การประเมินด้านผลกระทบของหลักสูตร (Impact Evaluation: I) เป็นการประเมินด้านความสามารถในการประยุกต์เพื่อการปฏิบัติงาน การพัฒนาอาชีพของตน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Research Conceptual Framework) เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ฐานข้อมูลที่มีคุณค่าในการนำมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในหลักสูตร

2. ได้แนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ ในการผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตร
2. การประเมินหลักสูตร
3. รูปแบบการประเมินหลักสูตร CIPPI Model
4. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ
5. วิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตร

1.1 ความสำคัญของหลักสูตร

การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หลักสูตรเปรียบเสมือนเป็นหัวใจหรือแม่บท เป็นสิ่งที่ทำให้ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมายและยังเป็นแนวทางในการวางแผนงานวิชาการ เป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา เป็นสิ่งที่กำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหา แนวทางสำหรับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนการสอน (วสันต์ ทองไทย,ม.ป.ป.) หลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาทุกระดับในสถาบันอุดมศึกษา หลักสูตรต้องผ่านกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพจริง และให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนความต้องการของประเทศ และประชาคมโลก เพราะมุ่งเน้นในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ ขยายตัวอย่างก้าวกระโดด ซึ่งสถาบันการศึกษาจะต้องใส่ใจในการพัฒนา ปรับปรุง และทำการวิจัยเพื่อให้ หลักสูตรตอบโจทย์สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

จากการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในหก ประเด็นของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ที่มีเป้าหมายสำคัญคือ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน

ทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าอย่างเต็มศักยภาพ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,2561)

องค์ประกอบของหลักสูตร ควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียน และสื่อการสอน

1.2 การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรมีความเป็นพลวัต และปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการ และความเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในลักษณะของการพัฒนาหลักสูตร จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นเพราะรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรนั้นเปรียบเทียบเหมือนพิมพ์เขียว ที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าเราได้พิมพ์เขียวที่ชัดเจนมากเท่าใด ก็จะเป็นข้อบ่งชี้ต่อการพัฒนาหลักสูตรได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ วิจัย สภาพพื้นฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้สนับสนุน อ้างอิงในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดี สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้

1.3 การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากเป็นการนำองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สู่ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้หลักสูตรบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. การประเมินหลักสูตร

2.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร หรือตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เป็นเหมือนกระจกสะท้อนคุณภาพของการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม (วสันต์ ทองไทย มปป, มาร์ต พัฒนา, 2558) สำหรับการประเมินหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากผู้ใช้หลักสูตรจะประเมินหลักสูตร เพื่อพิจารณาตรวจสอบระบบการบริหารหลักสูตร เพื่อปรับปรุงคุณภาพตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ยังเป็นการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ที่กำหนดให้ทุกหลักสูตร

พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยโดยมีการประเมินและรายงานการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตรหรือทศวรรษ 5 ปี (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง กระบวนการเชิงระบบเพื่อจัดหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร จากความหมายนี้ ลักษณะสำคัญของการประเมินหลักสูตร จึงมีดังนี้

1) การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เชื่อถือได้ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

2) การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการในการจัดเตรียมสารสนเทศ เพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงการบริหารหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและสังคม

3) จุดเน้นที่สำคัญของการประเมินหลักสูตร อยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล(effectiveness) ของการใช้หลักสูตรในการจัดเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2557) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจเลือกหาทางเลือกทางการเรียนการสอนที่เหมาะสมหรือเป็นที่รวบรวมของทางเลือกที่เหมาะสมต่างๆเข้าด้วยกัน จนเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติได้ และถ้าหากหลักสูตรมุ่งที่จะกำหนดสำหรับผู้เรียนหลายกลุ่มหลายประเภทโดยวิธีการต่างๆ และโอกาสต่างๆกันแล้ว นักพัฒนาต้องคำนึงภูมิหลังขององค์ประกอบต่างๆอย่างละเอียดและรอบคอบ ก่อนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง และเมื่อตัดสินใจเลือกได้แล้วก็ต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสิ่งอื่นๆเป็นวัฏจักร

ชวลิต ชูกำแพง (2559) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง ประสพการณ์หรือมวลประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐานกระบวนการที่ใช้ในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่างๆที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา

ประยงค์ หัตถพรหม (2560) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง ปราบการณ์หรือมวลประสพการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน เพื่อให้บรรลุผลก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนผู้เรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ตลอดจนเกิดการพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต

สมาน เอกพิมพ์ (2560) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง กระบวนการรวบรวมสารสนเทศอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อพิจารณาตัดสินต่างๆ ในบริบทของหลักสูตรมี 2 ประการ คือ 1) เกี่ยวกับผู้เรียน และ 2) ตัดสินคุณค่าของตัวหลักสูตร ครอบคลุมทั้งการประเมินเอกสารหลักสูตร กระบวนและระบบหลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด เมื่อนำไปใช้แล้วบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีอะไรที่ต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

Daniel L. Stufflebeam et al., (1975) citing in Hensen (2001) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าเดิม

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการประเมินหลักสูตร สามารถสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการพิจารณาถึงคุณค่า คุณภาพและความสำคัญของหลักสูตร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจและตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตร ทำให้มองเห็นจุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีการดำเนินการที่ต่อเนื่องกัน ตั้งแต่การจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ โดยจะมีการประเมินทั้งความก้าวหน้าและการประเมินรวมขั้นสุดท้าย

2.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรจะต้องครอบคลุมขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ฉะนั้นการประเมินหลักสูตรจึงมีขอบเขตของการประเมินที่กว้าง แต่ละขั้นตอนมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งมีนักการศึกษา ได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยพิจารณาว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไร
2. เพื่ออธิบายพิจารณาว่าลักษณะของส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในแง่ต่างๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลว่าสอดคล้องต้องกันหรือไม่หรือสนองความต้องการหรือไม่
3. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ มีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง การประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินไปในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่า องค์ประกอบต่างๆ ของ หลักสูตร เช่น จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใดและมีอุปสรรค อะไรจะได้เป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรและที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่
4. เพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหาทางแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ
5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจาก การผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่
6. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตร

7. เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือควรปรับปรุงพัฒนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้นหมด การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้ว ระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตร กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใดและเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

ขวลิต ชูกำแพง (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ อยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยพิจารณาว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถตอบสนองตาม วัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่
2. เพื่อตัดสินใจว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารงานและ การสอนตามหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่
3. เพื่อพิจารณาผลผลิต คือ ผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร

ประยงค์ หัตถพรหม (2560) ได้กล่าวไว้ว่าการประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนอง วัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่
2. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่า ลักษณะของส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในแง่ หลักการ เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและการวัดผลสอดคล้องต้องกันหรือสนอง ความต้องการหรือไม่
3. เพื่อตัดสินว่า หลักสูตรมีคุณภาพดี เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้หรือไม่ มี ข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
4. เพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตรเป็นไปในทางที่ ถูกต้องหรือไม่
5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือ ผู้เรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากผ่าน กระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

สมาน เอกพิมพ์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนอง วัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไร
2. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่าลักษณะของส่วนประกอบต่างๆของหลักสูตรในแง่ต่างๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อการเรียนการสอนและวัดผลว่า สอดคล้องต้องกันหรือไม่สนองความต้องการหรือไม่
3. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ มี ข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง การประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินไปในช่วงที่การพัฒนา หลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร เช่น จุดหมาย โครงสร้าง

เนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช้การนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ได้มากน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอะไรจะได้เป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันที่

4. เพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหาทางแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ

5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

6. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆในหลักสูตร

7. เพื่อช่วยในการตัดสินว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือควรปรับปรุงพัฒนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้นหมด การประเมินผลลักษณะนั้นจะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดีบรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใดและเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

Taba (1962) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการต่างๆที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ ขอบเขตของเนื้อหาสาระ คุณภาพของผู้ใช้บริหารและผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน เป็นต้น

Peter F. Oliva (2009) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อทราบความจำเป็นและความต้องการของประชากรที่เป็นเป้าหมายหลักสูตร จุดมุ่งหมายดังกล่าวจะใช้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรในงานวิจัยด้านนวัตกรรมการศึกษาบางครั้งเรียกว่า การประเมินความจำเป็น

2. เพื่อทราบแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการของหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักการ กำหนดจุดมุ่งหมายและกำหนดโครงสร้างเนื้อหาวิชาหรือลักษณะความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติต่างๆ ที่ควรบรรจุในหลักสูตรที่จะสนองหลักการและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายต่างๆ

3. เพื่อทราบผลการนำหลักสูตรไปใช้ เช่นการบริหารจัดการหลักสูตร การสร้างความพร้อมก่อนใช้หลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การกำหนดกิจกรรมจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรให้บรรลุครบตามวัตถุประสงค์หลักสูตร

4. เพื่อทราบเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรหรือประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรของผู้เรียน เช่น การใช้ความรู้ในการศึกษาต่อและการทำงาน จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรดังกล่าวนำไปสู่การตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร สรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) ประเมินว่าการนำหลักสูตรไปใช้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ (2) ค้นหาข้อบกพร่องและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น และ (3) ใช้ในการตัดสินใจคุณค่าว่าหลักสูตรมีคุณค่าพอที่จะนำไปใช้ต่อหรือสมควรยกเลิกหรือไม่

2.4 ขอบเขตในการประเมินผลหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นงานที่มีความซับซ้อน มีความกว้างขวาง และมีความละเอียดอ่อนมาก การประเมินหลักสูตรจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการที่จะต้องนำมาพิจารณาในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กัน มีนักการศึกษาได้พยายามจัดรวบรวมนำเสนอขอบเขตของการประเมินหลักสูตร ไว้ดังนี้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตรนั้นสามารถทำการประเมินได้ในขอบเขตที่แตกต่างกันอาจจะเป็นการประเมินในขอบเขตที่แคบ เช่น การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือการประเมินในขอบเขตที่กว้าง เช่น การประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการประเมินหรือสิ่งที่เราต้องการตรวจสอบและระยะของการประเมิน

สมาน เอกพิมพ์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินหลักสูตร สามารถทำการประเมินได้ในขอบเขตที่แตกต่างกันอาจจะเป็นการประเมินในขอบเขตที่แคบ เช่น การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือการประเมินในขอบเขตที่กว้าง เช่น การประเมินหลักสูตรทั้งระบบซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการประเมินหรือสิ่งที่เราต้องการตรวจสอบและระยะของการประเมิน

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ขอบเขตในการประเมินหลักสูตร สามารถทำการประเมินได้ในขอบเขตที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย การประเมินตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการประเมินหรือสิ่งที่เราต้องการตรวจสอบและระยะของการประเมิน

2.5 เกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร

เนื่องจากการประเมินหลักสูตรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ผู้ทำหน้าที่ประเมินผลต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและจำเป็นต้องยึดหลักการที่สำคัญในการประเมินผลเพื่อที่จะทำให้การประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลจากการประเมินผลหลักสูตรที่มีคุณค่าเพียงพอที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรได้จริง มีนักการศึกษาหลายท่านได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะช่วยในการประเมินหลักสูตร ดังนี้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2557) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะช่วยในการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. มีจุดประสงค์ในการประเมินที่แน่นอน การประเมินผลหลักสูตรจะต้องกำหนดลงไปให้แน่นอน ชัดเจนว่าประเมินอะไร

2. มีเครื่องมือและเกณฑ์การวัดที่เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับ
 3. ข้อมูลจะต้องได้มาอย่างถูกต้องและเชื่อถือได้และมากพอที่จะใช้เป็นตัวประเมินค่าหลักสูตรได้
 4. มีขอบเขตที่แน่นอนชัดเจนว่าต้องการประเมินในเรื่องใดแคไหนและประเด็นของเรื่องที่จะประเมินอยู่ในช่วงเวลาที่นำเสนอ
 5. ประเด็นของเรื่องที่จะประเมินอยู่ในช่วงเวลาของความสนใจ
 6. การกำหนดกฎเกณฑ์และกำหนดเครื่องมือในการประเมินผลจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ
 7. การวิเคราะห์ผลการประเมินต้องทำอย่างระมัดระวังรอบคอบและให้ความเที่ยงตรงในการพิจารณา
 8. การประเมินผลหลักสูตรควรใช้หลายวิธี
 9. มีเอกภาพในการตัดสินผลการประเมิน
 10. ผลต่างที่ได้จากการประเมินควรนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรทั้งในด้านการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดีและมีคุณค่าสูงสุดตามที่ต้องการ
 11. ต้องถือปฏิบัติสืบเนื่องสม่ำเสมอตลอดเวลา
- บุญเลี้ยง ทุมทอง (2557) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรโดยสามารถสรุปขั้นตอนการประเมินหลักสูตร ได้ดังนี้
1. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการประเมิน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการประเมินเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการในการดำเนินการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนว่าจะประเมินอะไร ในส่วนใดด้วยวัตถุประสงค์อย่างไร การกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินที่ชัดเจนทำให้เราสามารถกำหนดวิธี เครื่องมือ และขั้นตอนในการประเมินได้อย่างถูกต้องและทำให้การประเมินหลักสูตรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลถูกต้องเป็นที่เชื่อถือได้
 2. ขั้นกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการที่จะใช้ในการประเมินผล การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมิน เปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการประเมิน เกณฑ์การประเมินเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพของหลักสูตรที่ถูกประเมิน การกำหนดวิธีการที่จะใช้ในการประเมินผลทำให้เราสามารถดำเนินงานไปตามขั้นตอนอย่างราบรื่น
 3. ขั้นการสร้างเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะมีผลทำให้การประเมินนั้นน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายอย่างซึ่งผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้และสร้างอย่างมีคุณภาพ มีความเชื่อถือได้และความเที่ยงตรงสูง

4. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินต้องเก็บรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตและระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในบางครั้งถ้าจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นในการรวบรวมข้อมูล ควรพิจารณาผู้ที่จะมาทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเหมาะสม เพราะผู้เก็บรวบรวมข้อมูลมีส่วนช่วยให้ข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลมีส่วนช่วยให้ข้อมูลที่รวบรวมได้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ

5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นนี้ผู้ประเมินจะต้องกำหนดวิธีการการจัดระบบข้อมูลพิจารณาเลือกใช้สถิติในการใช้ข้อมูลที่เหมาะสม แล้วจึงวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

6. ขั้นสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการประเมินในขั้นนี้ ผู้ประเมินจะสรุปและรายงานผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณารูปแบบของการรายงานผลว่า ควรจะเป็นรูปแบบใดและการรายงานผลจะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่ เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก

7. ขั้นนำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาหลักสูตรในโอกาสต่อไป

ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรที่เป็นระบบ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่มีคุณภาพต่อไป โดยมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร ดังนี้

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร ได้ดังนี้ (1) ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้นมีจุดดีหรือจุดบกพร่องในส่วนใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงให้หลักสูตรมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น (2) สร้างความน่าเชื่อถือความมั่นใจ และค่านิยมที่มีต่อสถานศึกษา (3) ช่วยในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารด้านการสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริบททางด้านวิชาการ (4) ส่งเสริมให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการศึกษา (5) ช่วยให้การประเมินผลเป็นระบบระเบียบที่ชัดเจน (6) ช่วยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตร (7) ทำให้ทราบเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

2.8 ปัญหาในการประเมินหลักสูตร

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2557) ได้กล่าวถึง ปัญหาในการประเมินหลักสูตรได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการวางแผนการประเมินหลักสูตร การประเมินหลักสูตรไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ทำให้ขาดความรอบคอบในการประเมินผล และไม่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน

2. ปัญหาด้านเวลา การกำหนดเวลาไม่เหมาะสม การประเมินหลักสูตรไม่สำเร็จตามเวลาที่กำหนด ทำให้ได้ข้อมูลเนิ่นช้าไม่ทันต่อการนำมาปรับปรุงหลักสูตร

3. ปัญหาด้านความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการการประเมิน คณะกรรมการการประเมินหลักสูตรไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรที่จะประเมินและไม่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินผลทำให้ผลการประเมินที่ได้มาน่าเชื่อถือ ขาดความรอบคอบ ซึ่งมีผลทำให้การแก้ไขปรับปรุงของหลักสูตรไม่ตรงประเด็น

4. ปัญหาด้านความเที่ยงตรงของข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินไม่เที่ยงตรงเนื่องจากผู้ประเมินมีความกลัวเกี่ยวกับผลการประเมินจึงทำให้ไม่ได้เสนอข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง หรือผู้ถูกประเมินกลัวว่าผลการประเมินออกมาไม่ดี จึงให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

5. ปัญหาด้านวิธีการประเมิน การประเมินหลักสูตรส่วนมากมาจากการประเมินในเชิงปริมาณ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ผิวเผิน จึงควรมีการประเมินผลที่ใช้วิธีการประเมินในเชิงปริมาตรและเชิงคุณภาพควบคู่กันเพื่อผลที่ได้จะสมบูรณ์และเป็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. ปัญหาด้านวิธีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ การประเมินหลักสูตรทั้งระบบมีการดำเนินน้อยมาก ส่วนมากมักจะประเมินเฉพาะด้าน เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ด้านวิชาการ (Academic Achievement) เป็นหลัก ทำให้ไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด

7. ปัญหาด้านการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการประเมินหลักสูตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

8. ปัญหาด้านเกณฑ์การประเมิน เกณฑ์การประเมินหลักสูตรไม่ชัดเจน ทำให้ผลการประเมินไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้้นำผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรจริงจัง

สมาน เอกพิมพ์ (2560) ได้กล่าวถึง ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินหลักสูตร ว่าเป็นเรื่องค่อนข้างยากในการประเมินต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอ รวมทั้งการเตรียมการวางแผนที่ชัดเจนและการมีทฤษฎีรองรับอย่างเพียงพอและได้ข้อสรุปอุปสรรคในการประเมินหลักสูตรไว้ 7 ประการ คือ (1) เวลา (2) เจตคติทางลบ (3) ขาดความเชี่ยวชาญ (4) การประสานงาน (5) ขาดความมุ่งมั่นในการประเมิน (6) ตัวบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในระยะยาว และ (7) เกณฑ์การประเมิน

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปปัญหาในการประเมินหลักสูตร ได้ 8 ประการ ดังนี้ (1) ปัญหาด้านการวางแผนการประเมินหลักสูตรที่ขาดความรอบคอบในการประเมินผลและไม่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน (2) ปัญหาด้านการกำหนดเวลาไม่เหมาะสม (3) ปัญหาด้านความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการการประเมิน ทำให้ผลการประเมินที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ (4) ปัญหาด้านความเที่ยงตรงของข้อมูล ทำให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง (5) ปัญหาด้านวิธีการประเมิน ส่วนใหญ่เป็นการประเมินในเชิงปริมาณ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ผิวเผิน (6) ปัญหาด้านวิธีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ มีการดำเนินน้อยมาก ส่วนมากมักจะประเมินเฉพาะด้าน (7) ปัญหาด้านการประเมินหลักสูตรอย่างไม่ต่อเนื่อง (8) ปัญหาด้านเกณฑ์การประเมินหลักสูตรไม่ชัดเจน ทำให้ผลการประเมินไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้้นำผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรจริงจัง

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตร CIPPI Model

รูปแบบการประเมินหลักสูตร CIPPI Model เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจตามแนวคิดของ Stufflebeam ที่ประเมินครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของหลักสูตรอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ สามารถให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. การประเมินด้านบริบทหลักสูตร (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายหลักสูตรกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ประกอบด้วย ปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และรายวิชาที่เปิดสอน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 โดยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความพร้อมของอาจารย์ คุณวุฒิ ผลงานของอาจารย์ประจำหลักสูตร พื้นฐานของผู้เรียน อาคารสถานที่ ห้องเรียน สื่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและความเหมาะสมของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation :P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมและปัญหาของการบริหารและการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตร ความพึงพอใจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบัณฑิตศึกษาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558

5. การประเมินด้านผลกระทบของหลักสูตร (Impact Evaluation: I) เป็นการประเมินด้านความสามารถในการประยุกต์เพื่อการปฏิบัติงาน การพัฒนาอาชีพ ความเป็นผู้นำสมรรถนะในด้านหลักสูตรและการสอน

ประยงค์ หัตถพรหม (2560) ได้กล่าวไว้ การประเมินหลักสูตร ควรมีกระบวนการหรือวิธีการประเมินผลที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นประการสำคัญ แต่ถ้าจะพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบแล้ว การประเมินหลักสูตรควรคำนึงถึงช่วงเวลาในการประเมินผลมาประกอบด้วย โดยแบ่งเป็นช่วงเวลา 3 ลักษณะดังนี้

1. การประเมินผลขณะดำเนินการ (Formative Evaluation)

การประเมินผลขณะดำเนินการ หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรในช่วงเวลาที่กำลังนำหลักสูตรที่ได้จากการวางแผนพัฒนาไปใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้ต้องยึดหลักการและเหตุผลในขั้นวางแผนพัฒนาหลักสูตรเป็นหลัก แล้วพิจารณาวิเคราะห์ดูว่าตัวหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นเป็นอย่างไร เป้าหมายของการประเมินผลขณะดำเนินการนี้มุ่งที่จะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสามารถพิจารณา วิเคราะห์ และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่นำไปใช้ได้ มีความสมเหตุสมผลกับหลักการและเหตุผลในขณะวางแผนหลักสูตรเป็นประการสำคัญ

2. การประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation)

การประเมินผลหลังการดำเนินการ หมายถึง การประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรได้นำไปใช้แล้วหรือเป็นการประเมินจบโครงการของหลักสูตรนั้นๆ การประเมินผลหลักสูตรในช่วงจบโครงการนี้ ต้องวิเคราะห์หาผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกระบวนการวางแผนพัฒนาและหลักสูตรกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

3. การประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation)

การประเมินผลหลังการดำเนินการ หมายถึง การประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรได้นำไปใช้แล้วหรือเป็นการประเมินผลจบโครงการของหลักสูตรนั้น ๆ การประเมินผลหลักสูตรในช่วงจบโครงการนี้ ต้องวิเคราะห์หาผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกระบวนการวางแผนพัฒนาและหลักสูตรกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การประเมินผลหลังการดำเนินการและการประเมินผลขณะดำเนินการนี้มีส่วนเกี่ยวพันเป็นลูกโซ่ จะแตกต่างกันก็เพียงแต่ช่วงเวลาที่ทำกรประเมินผลเท่านั้น

ลักษณะของการประเมินหลักสูตรทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวนี้ใช้เรื่องของกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินผลนั้น ไม่สามารถจะแยกออกมาให้เห็นได้ชัดเจนว่า การประเมินผลในแต่ละลักษณะต้องใช้อะไรเป็นหลัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและช่วงเวลาของการประเมินหลักสูตรเป็นประการสำคัญ

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ระยะเวลาในการประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (Project Analysis) เพื่อเป็นการประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่างและองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรระหว่างการใช้หลักสูตร (Formative Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใดหรือบกพร่องในจุดใด จะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและระยะที่ 3 การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) สรุปผลการตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินการใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือควรถูกยกเลิก

Daniel L. Stufflebeam (1971) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะช่วยในการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) หมายถึง การออกแบบการประเมินเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ประเมินผลของการประเมินตรงตามปรากฏการณ์ เป็นตัวแทนภายในขอบข่ายของการพิจารณาอย่างถูกต้องและเป็นจริง

2. ความเที่ยงตรงภายนอก (External validity) หมายถึง ผลการประเมินหลักสูตรที่ได้สามารถนำไปอ้างอิงสรุปได้กว้างขวางเพียงใดเกี่ยวกับเรื่องเวลา สิ่งแวดล้อม ภูมิภาค และบุคคล ที่มีสภาพความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ประเมิน

3. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ความคงที่ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือวัดหลายอย่าง ผู้ประเมินหลักสูตรควรคำนึงถึงความเพียงพอของการเก็บหรือวัด หรืออาจจะทำการวัดหลายๆครั้ง หรือวัดครั้งเดียวด้วยเทคนิคการวัดแบบต่างๆเพื่อตรวจสอบความคงที่ของคำตอบเรื่องนี้ ผู้ประเมินหลักสูตรต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการวัดค่อนข้างมากและความความละเอียด รอบคอบและมีความรับผิดชอบ

4. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการวัดตรงกันมากน้อยเพียงไร ผู้ประเมินรวบรวมข้อมูล รายละเอียดและตัดสินใจ แปลผลตรงกับบุคคลที่ร่วมประเมิน ด้วยความเป็นปรนัยของการประเมินจึงจะเกิดขึ้น

5. ความสอดคล้องสัมพันธ์ (relevance) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินเพียงไร การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินไว้ชัดเจน จะช่วยให้ผู้ประเมินมีความระมัดระวังในการเก็บข้อมูลและตรวจสอบตนเองได้เสมอทำกิจกรรมการประเมินสอดคล้องกับประเด็นที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย

6. ความสำคัญ (important) หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าข้อมูลใดมีประโยชน์มากกว่ากันเพราะการประเมินหลักสูตรบางครั้งต้องทำการประเมินที่มีลักษณะกว้างและลึก การเก็บรวบรวมข้อมูล ถ้าไม่มีการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน จะทำให้ให้การเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกันจำนวนมาก ซึ่งต่อมาอาจพบว่าข้อมูลที่มีความสำคัญน้อยมีจำนวนมากที่ใช้ในการสรุป ส่วนการเก็บข้อมูลบางองค์ประกอบของหลักสูตรที่เก็บข้อมูลมาจำนวนน้อยแต่กลับมีความสำคัญ ผู้ประเมินหลักสูตรต้องถือเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญให้กับข้อมูลที่จะไปเก็บรวบรวม

7. ขอบข่ายของการประเมิน (scope) หมายถึง ระบบและแบบแผนของการประเมินที่จะเอื้ออำนวยให้การศึกษาได้กว้างและลึก ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและไม่ควรหยาบยักวิธีการประเมินเพียงใดอย่างหนึ่งมาใช้ในการประเมินหลักสูตร

8. ความเชื่อถือและการยอมรับ (credibility) หมายถึง ผู้ที่ต้องการใช้ผลการประเมิน มีความเชื่อถือในผู้ประเมินและยอมรับข้อมูลจากผลการประเมินได้มากน้อยเพียงใดเพราะความสัมพันธ์ของผู้ประเมินหลักสูตรกับผู้ที่ใช้การประเมินหลักสูตรจะมีอิทธิพลต่อการประเมินหลักสูตรมาก

9. เวลา (timeliness) หมายถึง การรายงานผลการประเมินจะทันใช้เวลาที่ต้องการหรือไม่ การใช้เวลาสำหรับกิจกรรมการประเมิน การเขียนรายงานการประเมิน เป็นรายละเอียดที่ต้องใช้เวลามาก อาจจะทำให้พลาดโอกาสที่จะใช้ผลการประเมิน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร รวมทั้งการตัดสินใจหลักสูตร ดังนั้น การเสนอรายงานอาจจะเป็นระยะ โดยนำเสนอแบบไม่เป็นทางการก็สามารถช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับรายงานผลที่ช้าเกินกว่ากำหนดและไม่ทันนำมาใช้การพิจารณาตัดสินใจ

10. ขอบเขตของการใช้ผลการประเมิน (pervasiveness) หมายถึง การนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้อย่างกว้างขวางและมีการเผยแพร่ผลการประเมินอย่างไร การเขียนรายงานการประเมินหลักสูตร จะต้องกำหนดเป้าหมายที่จะนำเสนอให้ถูกต้อง เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครูและคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ต้องการทราบและใช้ผลการประเมินกว้างและลึกในลักษณะที่แตกต่างกัน

11. ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง การพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติเมื่อการประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางเลือกนั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงาน ค่าใช้จ่าย ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินหลักสูตร ครั้งนี้ มีทรัพยากรอะไรบ้างที่สูญเสียโดยเปล่าประโยชน์ทั้งๆที่การสูญเสียนั้นสามารถหลีกเลี่ยงได้ มีสถานการณ์หรือเหตุการณ์อะไรที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแต่ไม่ได้มาใช้ในการศึกษา การดำเนินการประเมินส่วนมากจะพบกับข้อจำกัดต่างๆผู้ประเมินหลักสูตรต้องมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรให้มาก

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย (1) มีจุดประสงค์ในการประเมินที่แน่นอน (2) มีการวัดที่เชื่อถือได้ โดยมีเครื่องมือและเกณฑ์การวัดที่ยอมรับ (3) มีขอบเขตที่แน่นอนชัดเจน (4) การรวบรวมข้อมูลจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ (5) การวิเคราะห์ผลการประเมินที่มีความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ ความเป็นปรนัยและความมีประสิทธิภาพ (6) การประเมินผลหลักสูตรควรใช้วิธีการที่หลากหลาย (7) ผลจากการประเมินควรนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร ได้ดังนี้ (1) ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้นมีจุดดีหรือจุดบกพร่องในส่วนใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงให้หลักสูตรมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น (2) สร้างความน่าเชื่อถือความมั่นใจ และค่านิยมที่มีต่อสถานศึกษา (3) ช่วยในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารด้านการสนับสนุนช่วยเหลือหรือบริบททางด้านวิชาการ (4) ส่งเสริมให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการศึกษา (5) ช่วยให้การประเมินผลเป็นระบบระเบียบที่ชัดเจน (6) ช่วยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตร (7) ทำให้ทราบเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

สมาน เอกพิมพ์ (2560) ได้กล่าวถึง ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินหลักสูตร ว่าเป็นเรื่องค่อนข้างยากในการประเมินต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอ รวมทั้งการเตรียมการวางแผนที่ชัดเจนและการมีทฤษฎีรองรับอย่างเพียงพอและได้ข้อสรุปอุปสรรคในการประเมินหลักสูตรไว้ 7 ประการ คือ (1) เวลา (2) เจตคติทางลบ (3) ขาดความเชี่ยวชาญ (4) การประสานงาน (5) ขาดความมุ่งมั่นในการประเมิน (6) ตัวบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในระยะยาว และ (7) เกณฑ์การประเมิน

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปปัญหาในการประเมินหลักสูตร ได้ 8 ประการ ดังนี้ (1) ปัญหาด้านการวางแผนการประเมินหลักสูตรที่ขาดความรอบคอบในการประเมินผลและไม่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน (2) ปัญหาด้านการกำหนดเวลาไม่เหมาะสม (3) ปัญหาด้านความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการการประเมิน ทำให้ผลการประเมินที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ (4) ปัญหาด้านความเที่ยงตรงของข้อมูล ทำให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง (5) ปัญหาด้านวิธีการประเมิน ส่วนใหญ่เป็นการประเมินในเชิงปริมาณ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่ผิวเผิน (6) ปัญหาด้านวิธีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ มีการดำเนินน้อยมาก ส่วนมากมักจะประเมินเฉพาะด้าน (7) ปัญหาด้านการประเมินหลักสูตรอย่างไม่ต่อเนื่อง (8) ปัญหาด้านเกณฑ์การประเมินหลักสูตรไม่ชัดเจน ทำให้ผลการประเมินไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้นำผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรจริงจัง

4. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

4.1. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อภาษาไทย ชื่อเต็ม : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ)

ชื่อย่อ : ศศ.ม. (การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ)

ชื่อภาษาอังกฤษ ชื่อเต็ม : Master of Arts (Integrated Local Development)

ชื่อย่อ : M.A. (Integrated Local Development)

4.2 จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

4.3 รูปแบบของหลักสูตร

เป็นหลักสูตรระดับปริญญาโทเฉพาะของสถาบัน หลักสูตรระดับปริญญาโท หลักสูตร 2 ปี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552

4.4 อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ ในสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน NGO ผู้ประสานงานโครงการ นักประสานงานภาคีเครือข่าย นักยุทธศาสตร์ นักจัดการนักรการเมืองระดับชาติและนักรการเมืองท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. สจ. เป็นต้น

4.5 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ จัดการศึกษาแบบแผน ก(2) ซึ่งเป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีค่าเทียบได้ ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และจัดการศึกษาแบบแผน ข ซึ่งเป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชาโดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการศึกษาค้นคว้าอิสระ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิตและไม่เกิน 6 หน่วยกิต ทั้ง 2 แผนการศึกษานี้มีจำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

หมวดวิชา	แผน ก(2)	แผน ข
1. หมวดวิชาเสริมพื้นฐาน	ไม่นับหน่วยกิต	ไม่นับหน่วยกิต
2. หมวดวิชาพื้นฐาน	9	9
3. หมวดวิชาเฉพาะ	12	18
4. หมวดวิชาเลือก	3	3
5. วิทยานิพนธ์	12	-
6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ	-	6
รวม	36	36

4. รายวิชา

1. หมวดวิชาเสริมพื้นฐาน (Remedial Courses) สำหรับ แผน ก(2) และ แผน ข

นักศึกษาจะต้องสอบผ่านความรู้ ความสามารถด้านภาษาอังกฤษและการใช้คอมพิวเตอร์ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการบัณฑิตศึกษากำหนด หรือตามประกาศของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน เรื่องวิธีการและเกณฑ์การสอบภาษาต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กรณีความรู้ความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จะต้องเรียนรายวิชาต่อไปนี้ โดยไม่นับหน่วยกิต

LA5001 ภาษาอังกฤษสำหรับบัณฑิตศึกษา 3(2-2-5)

LA5002 ระบบสารสนเทศสำหรับบัณฑิตศึกษา 3(2-2-5)

เพื่อประโยชน์แก่นักศึกษาในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาอาจกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาที่เปิดสอนในสถาบันหรือนอกสถาบันโดยการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

2. หมวดวิชาพื้นฐาน (Core Courses)

แผน ก(2) และ แผน ข ให้เรียน 9 หน่วยกิต ดังนี้

LA6001	กระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(1-4-4)
LA6002	ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์	3(2-2-5)
LA6003	ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(2-2-5)

3. หมวดวิชาเฉพาะ

แผน ก(2) ให้เรียนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แผน ข ให้เรียนไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต ตามรายวิชานี้

ID6001	การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(1-4-4)
ID6002	การบริหารจัดการท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(2-2-5)
ID6003	สัมมนาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(1-4-4)
ID6004	เทคโนโลยีและนวัตกรรมการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(1-4-4)
ID6005	การปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่	3(1-4-4)
ID6006	สัมมนาแผนปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่	3(1-4-4)

4. หมวดวิชาเลือกเสรี

แผน ก(2) และ แผน ข ให้เลือกเรียน 3 หน่วยกิต ดังนี้

EL6001	ท้องถิ่นกับการพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ	3(1-4-4)
EL6002	การจัดการความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	3(1-4-4)
EL6003	ทุนทางสังคมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ	3(1-4-4)
EL6004	สัมมนาทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นเชิงบูรณาการ	3(1-4-4)
EL6005	เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนา	3(1-4-4)
EL6006	กลยุทธ์การสื่อสารยุคเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	3(1-4-4)
EL6007	ธรรมาภิบาลท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	3(1-4-4)
EL6008	การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(1-4-4)
EL6009	เทคโนโลยีดิจิทัลกับการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ	3(1-4-4)
EL6010	สัมมนาองค์ความรู้และปฏิบัติการการพัฒนาท้องถิ่นเชิงบูรณาการ	3(1-4-4)
EL6011	การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	3(1-4-4)
EL6012	ผู้นำกับการจัดการชุมชนท้องถิ่นยั่งยืน	3(1-4-4)

5. วิทยานิพนธ์

แผน ก(2) ให้ทำวิทยานิพนธ์ โดยสามารถลงทะเบียนได้ครั้งละไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต จนครบ 12 หน่วยกิต

TS6001	วิทยานิพนธ์	12 หน่วยกิต
--------	-------------	-------------

6. การค้นคว้าอิสระ

แผน ข ให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระโดยสามารถลงทะเบียนได้ครั้งละไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต
จนครบ 6 หน่วยกิต

IS6001 การศึกษาค้นคว้าอิสระ 1	3 หน่วยกิต
IS6002 การศึกษาค้นคว้าอิสระ 2	3 หน่วยกิต

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เชมญา คินิมาน และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561)

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST ของแดเนียล แอล สตฟเฟิลบีม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณโดยเก็บแบบสอบถามจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ อาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นิสิตปัจจุบัน ศิษย์เก่า และผู้ใช้นายจ้างหรือหัวหน้างานของบัณฑิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า 1) การประเมินหลักสูตรโดยใช้ CIPPIEST Model พบว่า ด้านการประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืน การประเมินการถ่ายโยงความรู้ ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 2) แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า หลักสูตรควรเน้นให้ผู้เรียนเป็นนักปฏิบัติ (Practitioner) โดยอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีที่เป็นหลักพื้นฐานให้มีความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เน้นการพัฒนาทุนมนุษย์โดยให้ความรู้ศาสตร์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในหลากหลายมิติ รวมถึงทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD Influencer) และเป็นนวัตกรรม (Innovator) และขอเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรควรพิจารณาความสอดคล้องระหว่างปรัชญา ความสำคัญ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และรายวิชากับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสังคมในปัจจุบัน ความน่าสนใจและทันสมัยของเนื้อหาวิชา กระบวนการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตก่อนเข้าศึกษา ทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และงบประมาณสนับสนุน

มัทนา วังถนอมศักดิ์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และเพื่อศึกษาความคาดหวังและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตร และแบบสอบถามจากนักศึกษาในหลักสูตรและผู้บังคับบัญชาของนักศึกษา ตามกรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตรของ Stake (1967) ซึ่งประเมินหลักสูตรใน 3 ประเด็นหลักคือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ มีความเหมาะสมในระดับมาก

2. ความคาดหวังและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้แก่ เพิ่มกิจกรรม/รายวิชาที่ทันสมัยช่วยเสริมความพร้อมให้นักศึกษาในการทำวิจัยและการเป็นปรัชญาดุษฎีบัณฑิต เพิ่มองค์ความรู้ที่ทันสมัยและแนวทางการประยุกต์ใช้ เพิ่มการพัฒนาบุคลิกภาพ เพิ่มกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องและอาจารย์อาวุโส พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สมทรง สุภาพ (2565) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบเพื่อการประเมินหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งพัฒนาจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงหลากหลายมิติ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านสังคม เป็นต้น โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา หลักสูตรถือว่ามีสำคัญมากที่สุดในการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นตัวกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นนักประเมินหลักสูตรจึงควรคำนึงถึงหลักสูตรที่เหมาะสม มีคุณภาพและทันสมัย โดยทั่วไปการประเมินหลักสูตรมักใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร เช่น Stake Model, CIPP Model, Tyler Model, Puissance Technique หรือ Hammond Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ได้รับความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ รูปแบบการประเมิน CIPP Model ซึ่งมาจากแนวคิดของ Stufflebeam โดยแบ่งออก 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ดังนั้น ผลจากรูปแบบหลักสูตรมีข้อมูล เนื่องจากในศตวรรษที่ 21 การเรียนการสอนหลักสูตรที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้เกิดมีรูปแบบการประเมินต่างๆที่พัฒนามาจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model ดังนั้นผู้เขียนจึงขอแนะนำการอภิปรายรายแนวคิดรวมการใช้รูปแบบการประเมินต่างๆในรูปแบบใหม่ๆ ต่อผู้อ่าน

สืบพงษ์ ปราบใหญ่ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บุคลากรทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดของรัฐ ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ อาจารย์ประจำจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 200 คน 2) อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 5 ท่าน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.948 แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสอดคล้อง ส่วนผลการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล และจัดกลุ่มข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านเทคโนโลยี 1) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงาน เช่น โซเชียลมีเดีย แอปพลิเคชัน 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน 4) สร้างระบบการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ด้านนโยบายการเมือง ได้แก่ 1) ควรจัดการศึกษาโดยเน้นความรู้ความเชี่ยวชาญในอาชีพและสายงานต่างๆ 2) ควรประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการเพื่อการพัฒนาทักษะของบัณฑิต 3) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและทุนวิจัยจากภายนอกสถาบัน 2) ควรเน้นการสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต 3) ควรบูรณาการข้ามศาสตร์วิชาเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม 4) ลดต้นทุนในการเรียนโดยใช้ระบบสนับสนุนผู้เรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ควรจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรและเกณฑ์วิชาชีพที่กำหนด 2) พัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองกับบริบทสังคมไทยและวัฒนธรรมและสังคมโลก 3) บูรณาการสังคมและวัฒนธรรมกับการสอนโดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมหลากหลาย 4) ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

ปิยะธิดา ปัญญา (2562) การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) โดยใช้รูปแบบการประเมิน

CIPPIEST เป็นหลักในการประเมิน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษาปัจจุบัน คุชฎิบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของการประเมิน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษา คุชฎิบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริบท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด หลักสูตรตรวจสอบสอดคล้องกับความต้องการศึกษาของสังคมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ควรมีตำราภาษาอังกฤษที่ทันสมัยและจำนวนเพิ่มขึ้น และมีห้องประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสืบค้นสำหรับนักศึกษา ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ควรปรับปรุงพื้นฐานและเสริมความรู้ให้นักศึกษาที่ไม่ได้จบสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษาโดยตรง ด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลกระทบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ควรเสริมสร้างให้มีความมั่นใจในองค์ความรู้ด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา การนำความรู้ไปบูรณาการในการทำงานและให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ควรเสริมสร้างให้มีความมั่นใจในองค์ความรู้ บูรณาการในการทำงานและให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความยั่งยืน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีความมั่นใจในตัวเองและสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับบุคคลอื่นได้อย่างภาคภูมิใจ ด้านถ่ายทอดส่งต่อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ มีความหลากหลายและครอบคลุม

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และ สมานี นิลวิเศษ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต และ ศึกษาข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการประเมินแบบ CIPP ของ Stufflebeam โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถามการประเมินหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษาในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลลัพธ์มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านบริบท กระบวนการ และปัจจัยนำเข้า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับปรุงรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ได้รายวิชาที่น่าสนใจและมีความทันสมัย ควรมีการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ด้านสาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา และมีกระบวนการติดตามนักศึกษาอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินสภาพแวดล้อม/บริบท ปัจจัยนำเข้า 2) เพื่อ
ประเมินกระบวนการผลิตบัณฑิต 3) เพื่อประเมินผลผลิตของการดำเนินการ 4) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา
อุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตร โดยมี
ผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มกรรมการบริหารหลักสูตร 2) กลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน
3) กลุ่มอาจารย์ผู้สอน และ 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า
(Formative Evaluation) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ
(%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์และ
สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินสภาพแวดล้อม/ บริบท ด้านวัตถุประสงค์ พบว่า ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็น
สอดคล้องกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้ง 5 ข้อ มีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความ
สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่างๆและมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนด้านปรัชญาและ
วัตถุประสงค์หลักสูตร ในระดับมากถึงมากที่สุด ด้านโครงสร้างของหลักสูตรพบว่ามีความเหมาะสมในระดับ
มากถึงมากที่สุด ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตรพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ และนุสรา พิรพัฒน์พงศ์ (2559) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรและความ
คิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต : กรณีศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีการศึกษา ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต 2) เพื่อสอบถามความ
คิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามหา
บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย
กรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร ฯ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรฯ และผู้ใช้บัณฑิต
ตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราประเมินค่า และ
แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ผล
การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ที่ได้จากกรรมการบริหารหลักสูตร
อาจารย์ผู้สอน และบัณฑิตในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในภาพรวมมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากในด้านบริบท(Context) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ด้านปัจจัย
นำเข้า (Input) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติ คุณวุฒิและ
คุณลักษณะของกรรมการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมลำดับแรกระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการ

(Process) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมลำดับแรก ระดับมาก ด้านผลผลิต (Product) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จำนวนการมีงานทำมีค่าเฉลี่ยลำดับแรกระดับมากภาพรวมความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลำดับแรก คือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีค่าเฉลี่ยระดับมาก

ศราวุธ เงามคำและพัชรีวรรณ กิจมี (2558) ได้ศึกษาประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ในด้านคุณสมบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ในด้านคุณสมบัติของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการประเมินแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความตระหนักในคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรม และความเสียสละมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเอาหลักคุณธรรม จริยธรรม แลจรรยาบรรณวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น (2) ด้านความรู้ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้แก้ปัญหาในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ (3) ด้านทักษะปัญญา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประเด็นหรือปัญหาที่สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์จนสามารถกำหนดกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ได้ (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้สื่อสาร และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ อีกทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีสมรรถนะทางสังคมอย่างมีคุณภาพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในการประสานประโยชน์ระหว่างบุคคล และองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศทางคณิตศาสตร์หรือสถิติมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมคิด ดวงจักร (2557) การประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ประชากรในการศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้สอน นักศึกษาปัจจุบัน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต ผลการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร คือ การเร่งการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ การให้งบประมาณเพื่อการสนับสนุนการทำผลงานของวิชาการ และการอำนวยความสะดวกด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรของบัณฑิตศึกษา ควรพิจารณาในมิติ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะความทันสมัยของรายวิชา การใช้เทคโนโลยี และการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการ และทักษะเชิงปฏิบัติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล (Evaluation Research) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model ประกอบกับการพิจารณาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในมิติต่าง ๆ ได้แก่ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการของสังคม โดยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตร บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและผู้ใช้บัณฑิต มีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัย จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1.1 นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563) ปีการศึกษา 2563 - 2565 จำนวน 16 คน

1.2 มหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2555) ปีการศึกษา 2563 - 2564 จำนวน 10 คน

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 2 คน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 3 คน อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 คน รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

1.4 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง
รวมทั้งสิ้นจำนวน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และบันทึกผลการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก

ชุดที่ 2. ศิษย์เก่าและนักศึกษาที่กำลังศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยใช้ Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์

ชุดที่ 3 ผู้ใช้บัณฑิต เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยใช้ Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร
2. ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตร กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

2.2 แบบสอบถามออนไลน์ (Rating Scale) 5 ระดับ (1 2 3 4 5) สำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

2.3 แบบสอบถามออนไลน์ (Rating Scale) 5 ระดับ (1 2 3 4 5) สำหรับศิษย์เก่าและนักศึกษาที่กำลังศึกษา

2.4 แบบสอบถามออนไลน์ (Rating Scale) 5 ระดับ (1 2 3 4 5) สำหรับผู้ใช้บัณฑิต

3. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามออนไลน์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงโครงสร้างความเหมาะสมและความถูกต้องของภาษา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามฉบับจริงที่นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เป็นการนำประเด็นคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่านในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและประเมินผลตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามประเด็นที่สอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อ ในเรื่องการใช้ภาษาสื่อความหมาย ประกอบด้วย

- 1) รศ.ดร.ศรีปริญา ฐประจ่าง
- 2) ดร.สุชาติ ศรียารักษ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยเขียนบรรยายเป็นความเรียงซึ่งสามารถดูรายละเอียดขอบเขตและแนวทางการประเมินหลักสูตร ได้เป็น 6 มิติ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการประเมินหรือสิ่งที่ประเมิน ตัวบ่งชี้ แหล่งข้อมูล วิธีวัดหรือเครื่องมือ วิธีวิเคราะห์ทางสถิติ และเกณฑ์

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่จัดบันทึกจากการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มาจัดหมวดหมู่และลำดับคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล (Evaluation Research) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model (Context ,Input, Process, Product, Impact) ร่วมกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในมิติต่าง ๆ ได้แก่ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ และเพื่อ เสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการของ สังคมในบริบทร่วมสมัย คณะผู้วิจัยขอสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นตารางตามกรอบCIPPI Model (Context -Input-Process-Product-Impact) โดยใช้ค่าเฉลี่ยและระดับการประเมิน ผลการวิจัยสามารถ สรุปได้ดังนี้

ตารางการวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร

มิติการประเมิน	ประเด็นที่วิเคราะห์	ค่าเฉลี่ย	ระดับการประเมิน	สรุปเชิงวิเคราะห์
บริบท(Context)	ความเหมาะสมของหลักสูตร ต่อความต้องการ(จาก ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง)	3.91	ดี	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับ สถานการณ์และความต้องการของ สังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะปรัชญาและ โครงสร้างรายวิชา แต่ยังมีบางมิติที่ควร ปรับปรุงเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและเศรษฐกิจ
ปัจจัยนำเข้า(Input)	คุณภาพบัณฑิตตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิ(TQF)จาก ผู้ใช้บัณฑิต	4.33- 4.59	ดีมาก	ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับสูง โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรมและ ความรู้ ความสามารถสอดคล้องกับการ ทำงานจริง
ก ร ะ บ ว น ก า ร (Process)	การจัดการเรียนการสอนและ การสนับสนุนการศึกษา(ข้อมูล)	4.00- 4.50	ดีถึงดีมาก	การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพทั้ง ด้านการเรียนรู้ การวิจัย และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน แต่บางมิตียังคะแนน

	จากมหาบัณฑิตและนักศึกษาปัจจุบัน)			พอใช้ สะท้อนว่าควรพัฒนาการสนับสนุนทรัพยากรและกิจกรรมเสริม
ผลผลิต(Product)	คุณลักษณะบัณฑิตเช่นความรู้ความสามารถในการทำงานจริง	4.40-4.70	ดีมาก	บัณฑิตมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานอุดมศึกษาและความคาดหวังของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะด้านความสามารถเชิงวิชาการ
ผลกระทบ(Impact)	ความพึงพอใจและการยอมรับในสังคม องค์กร	4.25-4.60	ดีมาก	หลักสูตรก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิต ทั้งด้านการทำงาน การยกระดับองค์กร และการพัฒนาชุมชน

การแปลความหมายค่าคะแนน

- 1.00–1.80 = ค่อนข้างต่ำ
- 1.81–2.60 = ปานกลาง
- 2.61–3.40 = ค่อนข้างดี
- 3.41–4.20 = ดี
- 4.21–5.00 = ดีมาก

ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ตามประเด็นการประเมินทั้ง 5 มิติ ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทหลักสูตร (Context Evaluation : C)

ผลการประเมินพบว่า ปรัชญา วัตถุประสงค์และโครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมในปัจจุบันอยู่ในระดับ ดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.21) สะท้อนว่าหลักสูตรมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสนอให้มีการปรับปรุงรายวิชาการจัดโครงสร้างหลักสูตรให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสังคมในอนาคต สรุปได้ว่า บริบทของหลักสูตรมีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการด้านการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันและอนาคต

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.33 -4.59) โดยคณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำมีคุณวุฒิและประสบการณ์สูง สามารถทำหน้าที่สอนและให้คำปรึกษาทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ขณะที่อาคารเรียน ห้องเรียน สื่อ และเทคโนโลยีการเรียนรู้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการจัดการศึกษา ส่งผลให้ปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมและสนับสนุนคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมทั้งด้านบุคลากรผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้ และระบบสนับสนุนผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation :P)

จากผลการประเมินด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับดีถึงดีมาก(ค่าเฉลี่ย4.00-4.50) โดยหลักสูตรมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรายวิชา และมีการสนับสนุนให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนรู้เชิงบูรณาการ อย่างไรก็ตามพบว่า ควรมีการพัฒนาระบบการสื่อสารและการขอรับคำปรึกษาทางวิชาการผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์และการเผยแพร่ผลงานวิชาการ สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรมีความเหมาะสม ครอบคลุมทั้งการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการพัฒนาทักษะผู้เรียนอย่างรอบด้าน

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

จากการประเมินด้านผลผลิต ผลการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตและการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.40 -4.70) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ได้รับการยอมรับจากผู้ใช้บัณฑิตในระดับสูง อย่างไรก็ตามพบว่า ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการวิเคราะห์เชิงตัวเลขยังอยู่ในระดับ ดี ซึ่งต่ำกว่าด้านอื่น จึงควรมีการเสริมรายวิชาและกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้เข้มข้นยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและทักษะทางปัญญา

5. การประเมินด้านผลกระทบของหลักสูตร (Impact Evaluation: I)

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25-4.60) บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและพัฒนาอาชีพได้จริง มีความสามารถด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม อีกทั้งยังสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อผู้เรียน องค์กรและสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อผู้เรียน องค์กร และสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ หลักสูตรก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวก

ต่อบัณฑิตและผู้เกี่ยวข้องด้านคุณธรรม ความรู้และภาวะผู้นำ แต่ยังคงเสริมสร้างทักษะการวิจัย ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับความท้าทายในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาผลการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและคุณภาพในทุกมิติตั้งแต่บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิต และผลกระทบ โดยเฉพาะความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนและความชัดเจนของโครงสร้างหลักสูตร อย่างไรก็ตามยังมีข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างทักษะด้านภาษา เทคโนโลยี และการวิจัยเชิงปฏิบัติ เพื่อให้บัณฑิตสามารถแข่งขันและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดียิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ : การสัมภาษณ์

จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบผลการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1. ประโยชน์ของหลักสูตร

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ประโยชน์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในเชิงการตอบสนองต่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ อย่างไรก็ตาม ควรมีการปรับปรุงให้เน้นย้ำถึงการพัฒนาทักษะการวิจัย การคิดเชิงวิเคราะห์ และความสามารถในการบูรณาการองค์ความรู้สหวิทยาการ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน

2. รายวิชาหลัก

รายวิชาหลักที่เปิดสอนมีความเหมาะสมในเชิงโครงสร้างและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แต่ควรปรับปรุงให้มีการบูรณาการองค์ความรู้ร่วมสมัย เช่น การบริหารจัดการท้องถิ่นในยุคดิจิทัล การพัฒนานโยบายเชิงพื้นที่ และการเสริมสร้างศักยภาพ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. รายวิชาเลือก

ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนว่ารายวิชาเลือกยังมีความจำกัดในด้านความหลากหลาย ควรเพิ่มเติมรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้นักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ใช้บัณฑิต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ : การสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต

จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต พบข้อเสนอแนะที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. ควรเพิ่มหรือเน้นการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การรู้เท่าทันเทคโนโลยีและทักษะการวิจัย โดยเฉพาะการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน เพื่อสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. ควรเสริมสร้างทักษะด้านภาษาต่างประเทศ การคิดเชิงสร้างสรรค์ ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ตลอดจนภาวะผู้นำ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ
3. ควรพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาเชิงระบบ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจริง เพื่อเพิ่มความพร้อมของบัณฑิตในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและตอบสนองต่อความต้องการขององค์กร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ : อาจารย์ผู้สอน

ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงคุณภาพจากอาจารย์ผู้สอน สามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context Evaluation :C)

หลักสูตรควรปรับปรุงปรัชญา วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยจัดให้มีการสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ภาควิชา และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อกำหนดทิศทางการปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ควรคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตของเทคโนโลยี โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น สมรรถนะในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะในด้านการใช้เทคโนโลยี การพัฒนานวัตกรรม การมีส่วนร่วมกับชุมชน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในหลากหลายรูปแบบ เช่น โครงการฝึกอบรม การประชุมทางวิชาการ และการเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทั้งในและนอกสถาบัน

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation :P)

ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การขอรับคำปรึกษาด้านการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์มีความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเผยแพร่ผลงานทางวิชาการได้อย่างกว้างขวาง

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

ควรเน้นการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่มีทั้งความรู้ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

5. ด้านผลกระทบของหลักสูตร (Impact Evaluation: I)

ควรส่งเสริมให้บัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาท้องถิ่นได้จริง สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนและสังคม ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน การพัฒนาอาชีพและการเป็นผู้นำทางวิชาการและการบริหารจัดการ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ในด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านการผลิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตร และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม 1) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน 2) นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและ 3) ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแนวประเด็นการสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้สถิติบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2555) นั้น ได้มีการศึกษาข้อมูลก่อนการพัฒนาหลักสูตร โดยมีการสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทหลักสูตร (Context Evaluation : C)

ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่าปรัชญา วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร และรายวิชาที่เปิดสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยสอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมในปัจจุบันสามารถตอบสนองต่อความจำเป็นของผู้เรียนและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I)

ผลการประเมินด้านความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน คุณวุฒิและผลงานของคณาจารย์ รวมถึงพื้นฐานของผู้เรียน อาคารสถานที่ ห้องเรียนและสื่อการเรียนรู้ พบว่ามีความพร้อมและสามารถสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับที่น่าพอใจ เช่น คุณสมบัติของอาจารย์ที่สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ

อาจารย์ผู้สอนมีความเหมาะสม คือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ มีประสบการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถให้คำปรึกษาทางวิชาการและด้านอื่น ๆ แก่นักศึกษาได้ ส่วนอาคารสถานที่ ห้องเรียน สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ค่อนข้างจะเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการตามที่อาจารย์และนักศึกษาขอใช้บริการ และสถาบันมีนโยบายพัฒนาสื่อต่าง ๆ

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation :P)

ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการหลักสูตรมีความเหมาะสม กระบวนการจัดการเรียนการสอนสามารถบูรณาการการทฤษฎีและการปฏิบัติได้อย่างสมดุล ระบบการวัดและประเมินผล ดำเนินการอย่างเป็นระบบ แม้ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P)

ด้านคุณลักษณะของบัณฑิตสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยผู้สำเร็จการศึกษาได้รับการประเมินว่ามีสมรรถนะตรงตามที่คาดหวังความพึงพอใจของนักศึกษา ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาต่อบัณฑิตอยู่ในระดับสูง มีความพึงพอใจในลักษณะของมหาบัณฑิตโดยเห็นว่ามหาบัณฑิตมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง คิดวิเคราะห์ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์สื่อต่าง ๆ มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีความสุภาพอ่อนน้อม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องาน มีความเสียสละ มีจิตสาธารณะ ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์และมีวินัยในการทำงาน

5. ด้านการผลกระทบ(Impact Evaluation: i)

การประเมินสะท้อนให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพ มีความเป็นผู้นำ และมีสมรรถนะทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สามารถสร้างประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

โดยสรุป ผลการวิจัยยืนยันว่าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีความเหมาะสมทั้งในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังมีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกในอนาคต

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีความเหมาะสมและมีคุณภาพโดยรวมในระดับมาก โดยเฉพาะการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการบริหาร ยุทธศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น สะท้อนถึงความเหมาะสมของปรัชญา วัตถุประสงค์ โครงสร้างรายวิชาและ

เนื้อหาที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

1. ด้านบริบท

หลักสูตรมีปรัชญาหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ชัดเจนก็จะเป็นหลักในการออกแบบโครงสร้างรายวิชาและเนื้อหาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้ และหลักสูตรก็จะใช้เป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อใช้ในการออกแบบในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการศึกษาได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ และพีระพัฒน์ พงศ์ (2558) ที่ดำเนินการประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต: กรณีศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งพบว่า ด้านบริบท (Context) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติ คุณวุฒิ และคุณลักษณะของกรรมการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมลำดับแรกระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการ (Process) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมลำดับแรก และมาเรียม นิลพันธ์ และคณะ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รายวิชาได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะกระบวนการในการวิจัย พัฒนาหลักสูตร หลักสูตรมีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

อาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และผลงานวิจัยที่เหมาะสมต่อการสอนและการให้คำปรึกษาด้านวิทยานิพนธ์ ขณะที่ผู้เรียนมีคุณสมบัติพื้นฐานที่สอดคล้องกับการศึกษาในหลักสูตร และสถาบันมีทรัพยากรที่เพียงพอ ทั้งอาคารสถานที่ ห้องเรียน และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะธิดา ปัญญา(2562) ประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา พบว่า ควรเสริมตำราภาษาอังกฤษ และทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ และงานวิจัยมัทนา วังถนอมศักดิ์ และคณะ (2565) ศึกษาการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรเหมาะสมในระดับมาก แต่ควรเพิ่มกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยและเทคโนโลยี

3. ด้านกระบวนการ

การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ในด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น มีการแจ้ง มคอ.3 ให้นักศึกษาทราบในคาบแรก เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมและปัญหาของการบริหารและการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล พบว่า หลักสูตรเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีโครงการ/กิจกรรมเสริมหลักสูตร

สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน มีระบบเครือข่ายทันสมัย อินเทอร์เน็ตทันสมัย มีห้องสมุดสำหรับการสืบค้นข้อมูล เอกสารตำราเรียน เอกสารงานวิจัย สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลรายวิชา มีการประเมินตามเกณฑ์ที่ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ มีกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันฯ มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและโครงการศึกษาดูงานที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ของผู้เรียน การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับข้อเสนอของ ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และสมาธิ นิลวิเศษ (2561) ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา พบว่า กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพในระดับมาก แต่ควรปรับปรุงรายวิชาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทและสืบพงษ์ ปราณีใหญ่และคณะ (2564) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่ากระบวนการเรียนการสอนควรบูรณาการเทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน

4. ด้านผลผลิต คุณลักษณะของบัณฑิตตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความเหมาะสมมีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย การคิดเชิงสร้างสรรค์ และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บัณฑิต สอดคล้องกับไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และสมาธิ นิลวิเศษ (2561) พบว่าผลลัพธ์ของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านคุณภาพบัณฑิต และศราวุธ เงามคำและพัชรวิพรรณ กิจมี (2558) พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ โดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์

5. ด้านผลกระทบ

ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงและพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นผู้นำและสมรรถนะด้านการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับผลการประเมินของเขมญา คินิมานและคณะ (2565) ชี้ว่าหลักสูตรมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทุนมนุษย์และสร้างบัณฑิตที่เป็นนวัตกรรม และสืบพงษ์ ปราณีใหญ่และคณะ (2564) ระบุหลักสูตรบัณฑิตศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมในศตวรรษที่ 21 ผ่านการใช้เทคโนโลยี การวิจัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดยสรุป การอภิปรายผลชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและคุณภาพในทุกมิติ แต่ยังมีประเด็นที่ควรปรับปรุงเพื่อยกระดับคุณภาพ อย่างไรก็ตาม จุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม ได้แก่ การเสริมสร้างทักษะดิจิทัล ทักษะการวิจัย และการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เพื่อให้บัณฑิตสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและความท้าทายในสังคมโลกยุคใหม่ได้อย่างแท้จริง ผลลัพธ์ที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Stuffebeam(2003) ที่ชี้ว่าการประเมินหลักสูตรควรครอบคลุมทั้งบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ เพื่อสะท้อนคุณภาพของหลักสูตรในทุกมิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศที่ยืนยันว่า

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีทั้งความเป็นสากลและการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและถอดบทเรียนความสำเร็จของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย เพื่อสร้างการรับรู้แก่ผู้สนใจ
3. พัฒนากิจกรรมเสริมและรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นทักษะเชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเสริมจุดอ่อนของบัณฑิต
4. สร้างกลไกสนับสนุนนักศึกษาเพื่อลดปัญหาความล่าช้าในการทำวิทยานิพนธ์ เช่นระบบพี่เลี้ยง (Mentor System) และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเฉพาะด้าน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

1. การพัฒนาหลักสูตรเชิงรุก ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ภาคชุมชน และตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง
2. การส่งเสริมคณาจารย์ ควรพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบทั้งด้านองค์ความรู้ การวิจัย การจัดการเรียนการสอน และการใช้เทคโนโลยี เพื่อสร้างคุณภาพการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยและเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง
3. การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้สมัยใหม่ หลักสูตรควรมีการบูรณาการองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับทฤษฎีและองค์ความรู้ร่วมสมัย เพื่อสร้างสมรรถนะบัณฑิตที่มีทั้งความเป็นสากลและความเข้าใจในบริบทท้องถิ่น จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
4. การประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ควรจัดให้มีระบบประเมินและติดตามผลหลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยอิงเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติและนานาชาติ เพื่อให้สามารถปรับปรุงหลักสูตรได้ทันทั่วทั้งที่และตอบโจทยความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
5. ควรสังเคราะห์และบูรณาการความรู้จากผลลัพธ์และผลผลิตของหลักสูตรเพื่อพัฒนาต่อยอดสู่การพัฒนาหลักสูตรขั้นสูงระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้นวัตกรรมทางสังคมเชิงสหสาขาวิชาเพื่อเป็นองค์ความรู้ชั้นนำในการพัฒนาและแก้ปัญหาแก่สังคมชุมชนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับ การถอดรหัสความสำเร็จของบัณฑิต และผลลัพธ์เชิงปฏิบัติการของการนำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทยมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ธัชชัย จิตรนันท์ และจิราพร วิชระโกชน (2558) การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง 2554) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

มาเรียม นิลพันธ์ และคณะ. (2560). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เขมัญญา คินิมาน และคณะ .(2565).การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ พัฒนาศักยภาพกรมนุชย์ (

พรทิพย์ ไชยโสและคณะ .(2559). การประเมินและพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วารสารวิทยาลัย ดุสิตธานี

มัทนา วัณณอมศักดิ์ และคณะ .(2565). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ และนุสรา ฟ้าพัฒน์พงศ์ .(2559). การประเมินหลักสูตรและความคิดเห็น ของผู้ใช้บัณฑิต: กรณีศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 27 ,1 (มกราคม –เมษายน)

ธีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ และคณะ .(2559). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Viridian E-Journal 26,3(กันยายน –ธันวาคม)

สมคิด ดวงจักร (2557) การประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราช ภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บุญเลี้ยง ทุมทอง .(2557) . การพัฒนาหลักสูตร พิมพ์ ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศรายุทธ เกาคำ และพัชรวิวรรณ กิจมี (2558) การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ในด้านคุณสมบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ปีที่4 ฉบับที่ 1 มิถุนายน 2558-พฤษภาคม 2559.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2558) การประเมินหลักสูตร:แนวคิด กระบวนการและการใช้ผลการประเมิน วารสาร ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประยงค์ หัตถพรหม (2560) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร มหาสารคาม :สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม

ขวลิต ชูกำแพง (2559) การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและกระบวนการ(พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมาน เอกพิมพ์ (2560) การพัฒนาหลักสูตร:ทฤษฎีสู่การปฏิบัติการออกแบบและพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 1) มหาสารคาม :ตักสิลาการพิมพ์

ปิยะธิดา ปัญญา (2562) การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ภาคผนวก เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามเพื่อศึกษาข้อมูลในการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (มหาบัณฑิต)

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

1. แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST
2. ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบประเมินให้ครบทุกข้อ ในการแสดงความคิดเห็นต่อหลักสูตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....สถานที่สัมภาษณ์.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของหลักสูตรและการจัดการศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ด้านบริบท	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1	
1	การรับนักศึกษา						
	1.1 การกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษามีความเหมาะสม						
	1.2 หลักเกณฑ์การคัดเลือกเข้าศึกษามีความเหมาะสม						
	1.3 กระบวนการคัดเลือกเข้าศึกษามีความเหมาะสม						
	1.4 การประชาสัมพันธ์การรับสมัครคัดเลือกอย่างทั่วถึง						
	1.5 การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษาเพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งสามารถเรียนในหลักสูตรจนสำเร็จการศึกษา						

2.	ด้านการควบคุมดูแลให้คำปรึกษา						
	2.1 ช่องทาง/ความสะดวกในการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษา						
	2.2 นักศึกษาได้รับคำแนะนำการลงทะเบียนเรียน การกำหนดแผนการเรียนตามหลักสูตรโดยอาจารย์ที่ปรึกษา						
	2.3 การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ						
	2.4 อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการให้ความสนใจติดตามผลการเรียนของนักศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษาเรียนจบตามเวลาของหลักสูตร						
	2.5 อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการให้ความช่วยเหลืออื่นๆหรือถ่ายทอดประสบการณ์อื่นๆแก่นักศึกษา ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นและช่วยแก้ไข ปัญหาต่างๆ						
3	ด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21						
	3.1 มีกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาที่หลากหลายทั้งในและนอกชั้นเรียน						
	3.2 หลักสูตรมีกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร						
	3.3 หลักสูตรมีกิจกรรมส่งเสริมเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะสารสนเทศ ภาษาต่างประเทศทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ						
	3.4 การเตรียมความพร้อมให้แก่ศึกษาก่อนจบ การศึกษาอย่างเหมาะสมและจัดให้อย่างทั่วถึง						

	3.5 การประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาและศิษย์เก่า						
4	ด้านหลักสูตรการศึกษา						
	4.1 ความทันสมัยและความหลากหลายของรายวิชาในหลักสูตร						
	4.2 ผ่าสอนในรายวิชาต่างๆ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน						
	4.3 การจัดตารางเรียนมีช่วงเวลาที่เหมาะสม						
	4.4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนเน้นการพัฒนา นักศึกษา และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทักษะทางภาษาไทย และ ภาษาต่างประเทศ ทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีความสามารถในการ ดูแลสุขภาพ ฯลฯ						
	4.5 ระบบการประเมินผลรายวิชาที่เปิดสอน มีวิธี ประเมินที่หลากหลาย เช่น คะแนนสอบ การบ้าน รายงานที่มอบหมาย กิจกรรมการวัดทักษะการ ปฏิบัติงาน เป็นต้น						
5	ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (ให้หลักสูตรเลือกสนับสนุนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร)						
	5.1 เอกสารตำราที่เกี่ยวข้องสำหรับเป็นแหล่งอ้างอิง						
	5.2 ห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียน						
	5.3 ห้องวิจัย/วิทยานิพนธ์ที่สามารถต่อการค้นคว้า						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

**แบบสอบถามเพื่อศึกษาข้อมูลในการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
(บัณฑิต)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ

1. แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST

2. ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบประเมินให้ครบทุกข้อ ในการแสดงความคิดเห็นต่อหลักสูตร

3. แบบประเมินฉบับนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสำหรับเลือกตอบเพื่อแสดงระดับความคิดเห็น โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายในการตอบคือช่องความเหมาะสมของหลักสูตร มีความหมายของอันดับคะแนนดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง เห็นด้วย

3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบหรือสร้างความเสียหายต่อตัวท่านและหน่วยงานของท่านแต่ประการใดทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภการ สิริไพศาล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....สถานที่สัมภาษณ์.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ด้านบริบท	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1	
1	การจัดการศึกษาสอดคล้องกับปรัชญาและ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร						
2	การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับลักษณะวิชา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้						
3	มีการจัดแผนการศึกษาตลอดหลักสูตรอย่างชัดเจน						
4	หลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน						
5	หลักสูตร สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติได้						
6	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการ สอน						
7	มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทาง ภาษาสากล						

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรปรับปรุงดังนี้.....

.....
.....
.....

2. โครงสร้างของหลักสูตรควรปรับปรุงดังนี้.....

.....
.....
.....

3. หลักสูตร สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติ ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยนำเข้า

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ด้านบริบท	ระดับความคิดเห็น					
		1	2	3	4	5	
8	สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนและอุปกรณ์ต่างๆมีความเหมาะสม						
9	การจัดสภาพแวดล้อมโดยรวม มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้						
10	ระบบบริการสารสนเทศ มีหนังสือตำรา เอกสารและบทความทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมเพียงพอต่อนักศึกษา						
11	ฐานข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้นทางวิชาการมีความเหมาะสม						

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

2. การจัดสภาพแวดล้อม ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

3. ระบบบริการสารสนเทศ ควรปรับปรุงดังนี้.....

4. ฐานข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้นทางวิชาการ ควรมีการปรับปรุงดังนี้.....

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ข้อ	ด้านบริบท	ระดับความคิดเห็น					
		1	2	3	4	5	
12	อาจารย์มีคุณวุฒิและประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน						
13	อาจารย์สอนเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
14	อาจารย์สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ						
15	อาจารย์ให้คำปรึกษาด้านวิชาการและการพัฒนานักศึกษาได้อย่างเหมาะสม						
16	มีการจัดสอนซ่อมเสริมสำหรับนักศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียน						
17	การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษามีความเหมาะสม						
18	หลักสูตรมีระบบการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสม						
19	การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสม						
20	การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในด้านต่าง มีความเหมาะสม						
	4.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม						
	4.2 ด้านความรู้						

4.3 ด้านทักษะทางปัญญา						
4.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ						
4.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษ ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

2. ระบบการวัดและประเมินผล ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

3. การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

4. การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ด้านต่างๆ ควรปรับปรุงดังนี้.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย.....	55
2.แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	56
3.แบบสัมภาษณ์การวิจัยประเมินผลหลักสูตร (สำหรับมหาวิทยาลัย).....	64
4.แบบสัมภาษณ์การวิจัยประเมินผลหลักสูตร (สำหรับนักศึกษาปัจจุบัน).....	69

1.แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย

Statistics											
		Position	Clause 3	Clause 4	Clause 5	Clause 6	Clause 7	Clause 8	Clause 9	Clause 10	Sum
N	Valid	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		2.50	4.00	4.00	4.25	3.75	4.00	3.75	3.75	3.75	3.91
Median		2.50	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.94
Std. Deviation		1.291	.000	.000	.500	.500	.000	.500	.500	.500	.120
Minimum		1	4	4	4	3	4	3	3	3	4
Maximum		4	4	4	5	4	4	4	4	4	4

Position					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Student	1	25.0	25.0	25.0
	Professor	1	25.0	25.0	50.0
	Director	1	25.0	25.0	75.0
	Rector	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

Clause 3				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Good	4	100.0	100.0

Clause 4				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Good	4	100.0	100.0

Clause 5				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Good	3	75.0	75.0

	Excellent	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

Clause 6					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	25.0	25.0	25.0
	Good	3	75.0	75.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

Clause 7					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	4	100.0	100.0	100.0

Clause 8					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	25.0	25.0	25.0
	Good	3	75.0	75.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

Clause 9					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	25.0	25.0	25.0
	Good	3	75.0	75.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

Clause 10					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	25.0	25.0	25.0
	Good	3	75.0	75.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

Sum					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.75	1	25.0	25.0	25.0
	3.88	1	25.0	25.0	50.0
	4.00	2	50.0	50.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

2.แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ

		Statistics					
	Sex	Age	Type of institute	Period	Salary	Clause 1.1	
N	Valid	25	25	25	25	25	25
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		1.56	2.40	3.76	2.80	2.32	4.68
Median		2.00	2.00	4.00	3.00	2.00	5.00
Std. Deviation		.507	.645	1.128	.500	1.314	.557
Minimum		1	1	1	1	0	3
Maximum		2	3	5	3	5	5

		Statistics					
		Clause 1.2	Clause 1.3	Clause 1.4	Clause 1.5	Clause 2.1	Clause 2.2
N	Valid	25	25	25	25	25	25
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.40	4.56	4.64	4.56	4.32	4.48
Median		4.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00
Std. Deviation		.500	.507	.490	.583	.748	.653
Minimum		4	4	4	3	3	3
Maximum		5	5	5	5	5	5

		Statistics					
		Clause 2.3	Clause 2.4	Clause 2.5	Clause 3.1	Clause 3.2	Clause 3.3
N	Valid	25	25	25	25	25	25
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.56	3.96	4.36	4.40	4.48	4.40
Median		5.00	4.00	4.00	4.00	5.00	5.00
Std. Deviation		.507	.841	.700	.577	.586	.707
Minimum		4	3	3	3	3	3
Maximum		5	5	5	5	5	5

		Statistics					
		Clause 3.4	Clause 3.5	Clause 4.1	Clause 4.2	Clause 4.3	Clause 4.4
N	Valid	25	25	25	25	25	25
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.40	4.44	4.68	4.68	4.72	4.52
Median		4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Std. Deviation		.645	.651	.557	.476	.458	.586
Minimum		3	3	3	4	4	3
Maximum		5	5	5	5	5	5

		Statistics					
		Clause 4.5	Clause 4.6	Clause 4.7	Clause 4.8	Clause 4.9	Clause 4.10
N	Valid	25	25	25	25	25	25
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.52	4.56	4.48	4.52	4.56	4.68
Median		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
Std. Deviation		.586	.583	.653	.510	.507	.476
Minimum		3	3	3	4	4	4
Maximum		5	5	5	5	5	5

		Statistics					
		Clause 5.1	Clause 5.2	Clause 5.3	Clause 6.1	Clause 6.2	Clause 6.3
N	Valid	25	25	25	25	25	25
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.16	3.88	4.04	4.32	4.20	4.24
Median		4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
Std. Deviation		.746	.833	.790	.748	.707	.723
Minimum		3	3	3	3	3	3
Maximum		5	5	5	5	5	5

		Statistics					
		SumB	SumC	SumD	SumE	SumF	SumG
N	Valid	25	25	25	25	25	25
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.5680	4.3360	4.4240	4.5920	4.0267	4.2533
Median		4.6000	4.4000	4.4000	4.8000	4.0000	4.3333
Std. Deviation		.41505	.50239	.50438	.42810	.71310	.61824
Minimum		4.00	3.40	3.00	3.50	3.00	3.00
Maximum		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00

		Sex			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Male	11	44.0	44.0	44.0
	Female	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

		Age			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	31-40	2	8.0	8.0	8.0
	41-50	11	44.0	44.0	52.0
	>50	12	48.0	48.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

		Type of institute			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Maid	1	4.0	4.0	4.0
	Own	1	4.0	4.0	8.0
	Private Sector	10	40.0	40.0	48.0
	Public Sector	4	16.0	16.0	64.0
	Establishment	9	36.0	36.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

		Period			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	<1	1	4.0	4.0	4.0
	1-2	3	12.0	12.0	16.0
	>2	21	84.0	84.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

		Salary			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	N/A	2	8.0	8.0	8.0
	10000-20000	4	16.0	16.0	24.0
	20000-30000	9	36.0	36.0	60.0
	30000-40000	6	24.0	24.0	84.0
	40000-50000	2	8.0	8.0	92.0
	>50000	2	8.0	8.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 1.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	6	24.0	24.0	28.0
	Excellent	18	72.0	72.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 1.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	15	60.0	60.0	60.0
	Excellent	10	40.0	40.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 1.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	11	44.0	44.0	44.0
	Excellent	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 1.4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	9	36.0	36.0	36.0
	Excellent	16	64.0	64.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 1.5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	9	36.0	36.0	40.0
	Excellent	15	60.0	60.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 2.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	4	16.0	16.0	16.0
	Good	9	36.0	36.0	52.0
	Excellent	12	48.0	48.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 2.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	8.0	8.0	8.0
	Good	9	36.0	36.0	44.0
	Excellent	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 2.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	11	44.0	44.0	44.0
	Excellent	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 2.4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	9	36.0	36.0	36.0
	Good	8	32.0	32.0	68.0
	Excellent	8	32.0	32.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 2.5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	3	12.0	12.0	12.0
	Good	10	40.0	40.0	52.0
	Excellent	12	48.0	48.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 3.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	13	52.0	52.0	56.0
	Excellent	11	44.0	44.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 3.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	11	44.0	44.0	48.0
	Excellent	13	52.0	52.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 3.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	3	12.0	12.0	12.0
	Good	9	36.0	36.0	48.0
	Excellent	13	52.0	52.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 3.4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	8.0	8.0	8.0
	Good	11	44.0	44.0	52.0
	Excellent	12	48.0	48.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 3.5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	8.0	8.0	8.0
	Good	10	40.0	40.0	48.0
	Excellent	13	52.0	52.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	6	24.0	24.0	28.0
	Excellent	18	72.0	72.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	8	32.0	32.0	32.0
	Excellent	17	68.0	68.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	7	28.0	28.0	28.0
	Excellent	18	72.0	72.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	10	40.0	40.0	44.0
	Excellent	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	10	40.0	40.0	44.0
	Excellent	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	4.0	4.0	4.0
	Good	9	36.0	36.0	40.0
	Excellent	15	60.0	60.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	8.0	8.0	8.0
	Good	9	36.0	36.0	44.0
	Excellent	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.8

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	12	48.0	48.0	48.0
	Excellent	13	52.0	52.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	11	44.0	44.0	44.0
	Excellent	14	56.0	56.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 4.10

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	8	32.0	32.0	32.0
	Excellent	17	68.0	68.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 5.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	5	20.0	20.0	20.0
	Good	11	44.0	44.0	64.0
	Excellent	9	36.0	36.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 5.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	10	40.0	40.0	40.0
	Good	8	32.0	32.0	72.0
	Excellent	7	28.0	28.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 5.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	7	28.0	28.0	28.0
	Good	10	40.0	40.0	68.0
	Excellent	8	32.0	32.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 6.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	4	16.0	16.0	16.0
	Good	9	36.0	36.0	52.0
	Excellent	12	48.0	48.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 6.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	4	16.0	16.0	16.0
	Good	12	48.0	48.0	64.0
	Excellent	9	36.0	36.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Clause 6.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	4	16.0	16.0	16.0
	Good	11	44.0	44.0	60.0
	Excellent	10	40.0	40.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Sum Clause 1					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	4.00	6	24.0	24.0	24.0
	4.20	2	8.0	8.0	32.0
	4.40	3	12.0	12.0	44.0
	4.60	2	8.0	8.0	52.0
	4.80	3	12.0	12.0	64.0
	5.00	9	36.0	36.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Sum Clause 2					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.40	2	8.0	8.0	8.0
	3.60	2	8.0	8.0	16.0
	3.80	2	8.0	8.0	24.0
	4.00	1	4.0	4.0	28.0
	4.20	4	16.0	16.0	44.0
	4.40	2	8.0	8.0	52.0
	4.60	4	16.0	16.0	68.0
	4.80	6	24.0	24.0	92.0
	5.00	2	8.0	8.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Sum Clause 3					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	1	4.0	4.0	4.0
	3.60	2	8.0	8.0	12.0
	4.00	3	12.0	12.0	24.0
	4.20	1	4.0	4.0	28.0
	4.40	6	24.0	24.0	52.0
	4.60	3	12.0	12.0	64.0
	4.80	5	20.0	20.0	84.0
	5.00	4	16.0	16.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Sum Clause 4					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.50	1	4.0	4.0	4.0
	3.90	1	4.0	4.0	8.0
	4.00	1	4.0	4.0	12.0
	4.10	3	12.0	12.0	24.0
	4.20	1	4.0	4.0	28.0
	4.50	1	4.0	4.0	32.0
	4.60	3	12.0	12.0	44.0
	4.70	1	4.0	4.0	48.0
	4.80	5	20.0	20.0	68.0
	4.90	1	4.0	4.0	72.0
	5.00	7	28.0	28.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Sum Clause 5					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	3	12.0	12.0	12.0
	3.33	4	16.0	16.0	28.0
	3.67	5	20.0	20.0	48.0
	4.00	2	8.0	8.0	56.0
	4.33	4	16.0	16.0	72.0
	4.67	1	4.0	4.0	76.0
	5.00	6	24.0	24.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

Sum Clause 6					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.00	2	8.0	8.0	8.0
	3.33	1	4.0	4.0	12.0
	3.67	2	8.0	8.0	20.0
	4.00	7	28.0	28.0	48.0
	4.33	3	12.0	12.0	60.0
	4.67	4	16.0	16.0	76.0
	5.00	6	24.0	24.0	100.0
	Total	25	100.0	100.0	

3.แบบสัมภาษณ์การวิจัยประเมินผลหลักสูตร (สำหรับมหาดำเนินการ)

Statistics							
	Status	Clause 1.1	Clause 1.2	Clause 1.3	Clause 1.4	Clause 1.5	
N	Valid	26	26	26	26	26	26
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		1.92	4.73	4.73	4.54	4.50	4.38
Median		2.00	5.00	5.00	5.00	4.50	4.00
Std. Deviation		.272	.533	.452	.508	.510	.571
Minimum		1	3	4	4	4	3
Maximum		2	5	5	5	5	5

Statistics								
		Clause 1.6	Clause 1.7	Clause 2	Clause 3	Clause 4	Clause 5	Clause 6
N	Valid	26	26	26	26	26	26	26
	Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4.38	4.58	4.00	4.12	4.27	4.35	4.42
Median		4.00	5.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
Std. Deviation		.637	.643	.849	.711	.533	.485	.504
Minimum		3	3	2	3	3	4	4
Maximum		5	5	5	5	5	5	5

Statistics								
		Clause 7	Clause 8	Clause 9	Clause 10	Clause 11	Clause 12	Clause 13
N	Valid	26	26	26	26	26	26	26
	Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4.35	4.12	4.00	4.42	4.58	4.54	4.46
Median		4.00	4.00	4.00	4.00	5.00	5.00	4.00
Std. Deviation		.562	.711	.748	.578	.504	.508	.508
Minimum		3	2	3	3	4	4	4
Maximum		5	5	5	5	5	5	5

		Statistics					
		Clause 14	Clause 15.1	Clause 15.2	Clause 15.3	Clause 15.4	Clause 15.5
N	Valid	26	26	26	26	26	26
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.31	4.42	4.50	4.50	4.42	4.15
Median		4.00	4.00	5.00	5.00	4.50	4.00
Std. Deviation		.679	.578	.583	.583	.643	.732
Minimum		3	3	3	3	3	3
Maximum		5	5	5	5	5	5

Statistics		SumB
N	Valid	26
	Missing	0
Mean		4.55
Median		4.57
Std. Deviation		.403
Minimum		4
Maximum		5

		Status			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Studying	2	7.7	7.7	7.7
	Graduated	24	92.3	92.3	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

		Clause 1.1			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	5	19.2	19.2	23.1
	Excellent	20	76.9	76.9	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

		Clause 1.2			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	7	26.9	26.9	26.9
	Excellent	19	73.1	73.1	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

		Clause 1.3			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	12	46.2	46.2	46.2
	Excellent	14	53.8	53.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

		Clause 1.4			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	13	50.0	50.0	50.0
	Excellent	13	50.0	50.0	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 1.5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	14	53.8	53.8	57.7
	Excellent	11	42.3	42.3	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 1.6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	7.7	7.7	7.7
	Good	12	46.2	46.2	53.8
	Excellent	12	46.2	46.2	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 1.7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	7.7	7.7	7.7
	Good	7	26.9	26.9	34.6
	Excellent	17	65.4	65.4	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Poor	1	3.8	3.8	3.8
	Fair	6	23.1	23.1	26.9
	Good	11	42.3	42.3	69.2
	Excellent	8	30.8	30.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	5	19.2	19.2	19.2
	Good	13	50.0	50.0	69.2
	Excellent	8	30.8	30.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	17	65.4	65.4	69.2
	Excellent	8	30.8	30.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	17	65.4	65.4	65.4
	Excellent	9	34.6	34.6	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	15	57.7	57.7	57.7
	Excellent	11	42.3	42.3	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	15	57.7	57.7	61.5
	Excellent	10	38.5	38.5	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 8

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Poor	1	3.8	3.8	3.8
	Fair	2	7.7	7.7	11.5
	Good	16	61.5	61.5	73.1
	Excellent	7	26.9	26.9	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	7	26.9	26.9	26.9
	Good	12	46.2	46.2	73.1
	Excellent	7	26.9	26.9	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 10

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	13	50.0	50.0	53.8
	Excellent	12	46.2	46.2	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 11

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	11	42.3	42.3	42.3
	Excellent	15	57.7	57.7	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 12

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	12	46.2	46.2	46.2
	Excellent	14	53.8	53.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	14	53.8	53.8	53.8
	Excellent	12	46.2	46.2	100.0

	Total	26	100.0	100.0	
--	-------	----	-------	-------	--

Clause 14					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	3	11.5	11.5	11.5
	Good	12	46.2	46.2	57.7
	Excellent	11	42.3	42.3	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 15.1					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	13	50.0	50.0	53.8
	Excellent	12	46.2	46.2	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 15.2					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	11	42.3	42.3	46.2
	Excellent	14	53.8	53.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 15.3					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.8	3.8	3.8
	Good	11	42.3	42.3	46.2
	Excellent	14	53.8	53.8	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 15.4					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	7.7	7.7	7.7
	Good	11	42.3	42.3	50.0
	Excellent	13	50.0	50.0	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Clause 15.5					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	5	19.2	19.2	19.2
	Good	12	46.2	46.2	65.4
	Excellent	9	34.6	34.6	100.0
	Total	26	100.0	100.0	

Sum Clause 1					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.86	1	3.8	3.8	3.8
	4.00	3	11.5	11.5	15.4

4.14	3	11.5	11.5	26.9
4.29	4	15.4	15.4	42.3
4.57	3	11.5	11.5	53.8
4.71	3	11.5	11.5	65.4
5.00	9	34.6	34.6	100.0
Total	26	100.0	100.0	

4.แบบสัมภาษณ์การวิจัยประเมินผลหลักสูตร (สำหรับนักศึกษาปัจจุบัน)

		Statistics					
		Status	Clause 1.1	Clause 1.2	Clause 1.3	Clause 1.4	Clause 1.5
N	Valid	31	31	31	31	31	31
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		1.00	4.55	4.68	4.35	4.32	4.35
Median		1.00	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00
Std. Deviation		.000	.506	.475	.551	.599	.608
Minimum		1	4	4	3	3	3
Maximum		1	5	5	5	5	5

		Statistics						
		Clause 1.6	Clause 1.7	Clause 2	Clause 3	Clause 4	Clause 5	Clause 6
N	Valid	31	31	31	31	31	31	31
	Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4.45	4.61	3.90	4.16	4.32	4.26	4.71
Median		4.00	5.00	4.00	4.00	4.00	4.00	5.00
Std. Deviation		.568	.495	.746	.638	.599	.631	.461
Minimum		3	4	2	3	3	3	4
Maximum		5	5	5	5	5	5	5

		Statistics						
		Clause 7	Clause 8	Clause 9	Clause 10	Clause 11	Clause 12	Clause 13
N	Valid	31	31	31	31	31	31	31
	Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4.61	4.42	4.45	4.58	4.74	4.58	4.42
Median		5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00
Std. Deviation		.495	.672	.624	.564	.445	.564	.564
Minimum		4	3	3	3	4	3	3
Maximum		5	5	5	5	5	5	5

		Statistics					
		Clause 14	Clause 15.1	Clause 15.2	Clause 15.3	Clause 15.4	Clause 15.5
N	Valid	31	31	31	31	31	31
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		4.45	4.48	4.55	4.58	4.58	4.45
Median		5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.00
Std. Deviation		.675	.508	.506	.502	.564	.568
Minimum		3	4	4	4	3	3
Maximum		5	5	5	5	5	5

		Statistics
		SumB
N	Valid	31
	Missing	0
Mean		4.4747

Median	4.4286
Std. Deviation	.43077
Minimum	3.71
Maximum	5.00

		Status			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Studying	31	100.0	100.0	100.0

		Clause 1.1			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	14	45.2	45.2	45.2
	Excellent	17	54.8	54.8	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

		Clause 1.2			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	10	32.3	32.3	32.3
	Excellent	21	67.7	67.7	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

		Clause 1.3			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.2	3.2	3.2
	Good	18	58.1	58.1	61.3
	Excellent	12	38.7	38.7	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

		Clause 1.4			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	6.5	6.5	6.5
	Good	17	54.8	54.8	61.3
	Excellent	12	38.7	38.7	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

		Clause 1.5			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	6.5	6.5	6.5
	Good	16	51.6	51.6	58.1
	Excellent	13	41.9	41.9	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

		Clause 1.6			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.2	3.2	3.2
	Good	15	48.4	48.4	51.6
	Excellent	15	48.4	48.4	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 1.7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	12	38.7	38.7	38.7
	Excellent	19	61.3	61.3	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Poor	1	3.2	3.2	3.2
	Fair	7	22.6	22.6	25.8
	Good	17	54.8	54.8	80.6
	Excellent	6	19.4	19.4	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	4	12.9	12.9	12.9
	Good	18	58.1	58.1	71.0
	Excellent	9	29.0	29.0	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	6.5	6.5	6.5
	Good	17	54.8	54.8	61.3
	Excellent	12	38.7	38.7	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	3	9.7	9.7	9.7
	Good	17	54.8	54.8	64.5
	Excellent	11	35.5	35.5	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	9	29.0	29.0	29.0
	Excellent	22	71.0	71.0	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	12	38.7	38.7	38.7
	Excellent	19	61.3	61.3	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 8

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	3	9.7	9.7	9.7
	Good	12	38.7	38.7	48.4
	Excellent	16	51.6	51.6	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	2	6.5	6.5	6.5
	Good	13	41.9	41.9	48.4
	Excellent	16	51.6	51.6	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 10

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.2	3.2	3.2
	Good	11	35.5	35.5	38.7
	Excellent	19	61.3	61.3	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 11

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	8	25.8	25.8	25.8
	Excellent	23	74.2	74.2	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 12

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.2	3.2	3.2
	Good	11	35.5	35.5	38.7
	Excellent	19	61.3	61.3	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.2	3.2	3.2
	Good	16	51.6	51.6	54.8
	Excellent	14	45.2	45.2	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 14

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	3	9.7	9.7	9.7
	Good	11	35.5	35.5	45.2
	Excellent	17	54.8	54.8	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 15.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	16	51.6	51.6	51.6
	Excellent	15	48.4	48.4	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 15.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	14	45.2	45.2	45.2
	Excellent	17	54.8	54.8	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 15.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Good	13	41.9	41.9	41.9
	Excellent	18	58.1	58.1	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 15.4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.2	3.2	3.2
	Good	11	35.5	35.5	38.7
	Excellent	19	61.3	61.3	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Clause 15.5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Fair	1	3.2	3.2	3.2
	Good	15	48.4	48.4	51.6
	Excellent	15	48.4	48.4	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

SumB

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.71	1	3.2	3.2	3.2
	3.86	1	3.2	3.2	6.5
	4.00	7	22.6	22.6	29.0
	4.14	1	3.2	3.2	32.3
	4.29	4	12.9	12.9	45.2
	4.43	3	9.7	9.7	54.8
	4.57	1	3.2	3.2	58.1
	4.71	2	6.5	6.5	64.5
	4.86	3	9.7	9.7	74.2
	5.00	8	25.8	25.8	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน
13/2 หมู่ที่ 1 ตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 75120
ติดต่อสอบถาม เวลาทำการ จันทร์-ศุกร์
โทรศัพท์ 087-563-8526
อีเมล grad@life.ac.th

สวทช.
NSTDA

www.life.ac.th